

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MOHÁCSY (MAHÁCS) LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénziári cskekkszám: 25.342
--	--	---	---------------------	--

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,

Hiszek egy isteni örök igazságban,

Hiszek Magyarország feltámadásában.

Amen.

Régi, de jó.

Nemrég írtuk e helyen, hogy legyenek a régi magyar-osztrák monarchia felől akármilyen különbözők is a vélemények, afelől nem lehet vita, hogy egyvalami tökéletes volt benne: a hadserege. Tucatnyi nemzetiségből tákolták össze, de ebből a tákolmányból a világ egyik leghatalmasabb hadserege nőtt ki, amely a világháborúban egyik ragyogó vizsgát a másik után tette le olyan feladatokból, amelyek előtt nemcsak arányaiban, de belső értékében is csak egészen kiváló hadsereg állhatta meg a helyét.

Akár szellemnek, akár léleknek vagy minek nevezzük ezt a csodálatos összehangoló erőt, abban megegyezhetünk, hogy ennek az egységnek a kútforrása a Szolgálati Szabályzat I. Rész volt, ez a minden idők legnagyobb katonai szabályzata, kikristályosított elveivel, szellemével, rendszerével és nyelvezetével. Ez a biblikus erőre emelkedett könyv volt a monarchia fundamentuma, de éppen ezért Achillész-sarka is. Ha valahol, a monarchiában csakugyan létkérdés volt, hogy a hadseregszervezés, vezetés az elérhető legtökéletesebb elvek szerint történjék, érthető tehát, ha a Szolgálati Szabályzat is azá fejlődött és csiszolódott, ami. Ezen állott a monarchia hatalma s elég volt ezt az egyetlen könyvet ledönteni, hogy a dunai nagyhatalom szétomoljék.

A háború után voltaképpen Ausztria hivatása lett volna a régi hadsereg hagyományait átmenteni a világtörténelem jövő lapjai számára, hiszen a régi hadsereg elsősorban érette teremtődött és virágzott. Bécsben azonban kitört a demokrácia és tizenöt éven át kupaktanácsok nyomorgatták az osztrák hadsereget. Most odaát is ráeszméltek, hogy fegyelem nélkül nincs komoly katonaság. Visszaállították tehát jogaiba a régi Szolgálati Szabályzatot.

Csattanós igazolása ez a mi helyes katonai ösztönünknek. Nem véletlen ugyanis, hogy az összeomlás után éppen mi, rebellis magyarok, tartottuk meg egyedül a Szolgálati Szabályzatot s a régi hadsereg sok más hagyományát is. Évezredek küzdelmeiben kifinomult katonai érzékünk vezetett bennünket, hogy a különben sokat szidott közös talajból fakadt katonai elveket akkor is megbecsültük és megőriztük magunknak, amikor nemcsak a monarchia valamennyi nációja, de maga Ausztria is sietett sárbataposni őket és rajtunk sem kereste volna

senki, ha ugyanezt tesszük. Mi azonban megtartottuk őket, mert jók, mert tökéletesek.

Örülünk, hogy osztrák bajtársaink is ráébredtek erre és visszajutottak oda, ahonnan 15 évvel ezelőtt elindultak. Visszatértek a katonai eszme örök törvényéhez: a fegyelmet nem tanakodó, civakodó és százalékos kiegyezésre dolgozó bizalmi tanácsokra, hanem az egyéni tekintélyre és egyéni felelősségre kell alapozni. Minden idők valamirevaló hadserege azon épült, hogy az egyik ember parancsol, a másik engedelmeskedik. Ezt a tételt még a szovjet sem nélkülözheti, pedig az már aztán csak gyökeresen kiirtott mindent, amire rá lehet fogni, hogy nem vadonatúj. Még ott is tudják, hogy fegyelem nélkül csak parádéra jó a hadsereg, komoly feladatokra nem.

De így van ez az élet akármelyik más terén is. Aki a katonai fegyelemmel nem tud megbarátkozni, az a polgári életben sem boldogul. Akár 40 évi szolgálat után is kilökheti az alkalmazottját egy magánvállalat főnöke, ha aznap ballábbal kelt fel. A kiröpített munkaerő még fel sem tápázkodott az utca porából, utódja már ott ül a helyén. Mennyivel emberségesebb ennél a „szigorú” katonai fegyelem.

De nemcsak emberségesebb, hanem okosabb és szebb is. Az előjárónak megadja a jogokat, de ugyanakkor megterheli felelősséggel és kötelességgel. Az alárendeltnek megszabja a kötelességeit, de nem eshetik bántódása, ha azokat becsületesen elvégzi. Acélkapocs ez, benne csak részecske az előjáró és alárendelt egyaránt. Céljaik, útjaik azonosak s a kivitel módja csak az lehet, amit a Szolgálati Szabályzat parancsol. Világosak, határozottak ezek a szabályok. Elkanyarodásra se előjárónak, se alárendeltnek módja nincs, mert a legkisebb hibás lépést is megérzi és jelzi ez a hajszálfinom szervezet s az igazság megindul a maga útján kérlelhetetlenül.

Fegyelem a lelke mindennek. Úgy egyszerűen és határozottan, amint a Szolgálati Szabályzat megírja. Jó katonának öröm a katonaelet s mikor nyugdíjba kényszerül, nem találja helyét, mert nem parancsol neki senki és ő se senkinek. Hiányzik az életéből a fegyelemnek ez az egészséges kettőssége. Legkedvesebb emlékei pedig a regrutakorba nyulnak vissza, amikor az egész világ csak neki parancsolt, ő maga még a sapkájának sem. Ott tanulta meg a fegyelem alapját: az önfegyelmet s az tette alkalmassá arra, hogy később maga is beálljon a parancsolók sorába.

Engedelmeskedni s csak azután parancsolni: örök körforgás, végeszakadatlan lánc az embereken és nemzedékeken át s ennek a láncolatnak a törvényeit tökéletes tisztsággal testesíti meg a Szolgálati Szabályzat. Értsük és becsüljük meg ezt a könyvet, mert egy világtragédia megpróbáltatásai bizonyították be róla, hogy — régi, de jó.

Az alibi-igazolás.

Írta: CAMERLE RAJMOND százados.

A Szut. 414. pont szerint, ha a gyanúsított tagad, de bűnösségére alapos gyanu van, a bizonyítékok beszerzését annak megállapításával kell kezdeni, hogy a gyanúsított a bűncselekmény elkövetése idején hol tartózkodott. (Alibi.)

Tapasztalat szerint az alibi a bűnügyekben sokszor nagy szerepet játszik, de miután a tettesség kérdésében sokszor kétélű fegyver, érdemes vele közelebbről foglalkozni s a gyakorlatban leszűrt tapasztalatok alapján megvilágítani azokat a tényezőket, amelyeket az alibi megbízhatóságának elbírálásakor szem előtt kell tartani. Erre nagy szükség van, mert az alibiigazolás felületes kezelése, lebecsülése már sok helyes irányba indult nyomozást juttatott hamis vágányra, avagy zsákutcába.

Gyakran tapasztalható, hogy az agyafurt gonosztevő előre kitervelt „mentő-bizonyítékokról” gondoskodik. Ezek között előkelő helyet foglalnak el az „előkészített alibik” is s ezért nem kétséges, hogy az alibiigazolást szigorúan kell venni és ismerni kell azokat a praktikákat, amelyekkel a ravasz bűnözők élni szoktak. A falhozállítás veszélyeivel szemben vértézve leszünk, ha az alibiigazolás lényegét szigorúan szem előtt tartjuk és ha ebből a lényegből hajszaányit sem engedünk.

Mi a lényege az alibiigazolásnak? Három főkérdés:

1. Mikor történt a bűncselekmény és mennyi ideig tartott?

2. Hol volt a gyanúsított a cselekmény elkövetési idején?

3. Ki igazolja ezt és mivel?

Az első kérdéssel itt közelebbről nem foglalkozhatunk. Az elkövetési idő pontos megállapításának szükségességét és fontosságát minden alkalommal hangsúlyoztatja a nyomozási módszertan, ez a helyszínelő munka egyik főkérdése s benne foglaltatik a bizonyos 8 kérdésben is. A „mikor” kérdés pontos megállapításának fontossága különben ez alkalommal, az alibi 2. és 3. kérdésének boncolgatásakor is különösképpen szembe fog szökni, mert kitűnik, hogy az alibiigazolás az elkövetési időnek lehető legpontosabb megállapítása, illetve ismerete nélkül sokszor illuzórius. Ha a nyomozás elején elmulasztottuk az elkövetési időt a legpontosabban megállapítani, a nyomozás későbbi folyamán — esetleg hetek múlva — valahányszor egy-egy újabb gyanúsított adódik, korábbi felületességünk ezeknek alibi-vizsgálatakor meg fogja magát bosszulni.

Az elkövetési idő megállapításának módja sokféle, sok részletmegállapításból tevődhetik össze és az adott helyzethez képest bűncselekményenként váltakozik. Csak vezérszavakban idézhetjük, illetve frissíthetjük fel emlékezetünkben a támpontokat: Tanuk előadásai, sértett életszokásai, bizonyos napszakban a sértett által viselt ruházat, a halott gyomortartalma, háziszokások (megvetett ágy, étkezéshez előkészületek stb.), segélykiáltások, küzdelem zaja (zuhanás, lövés stb.), kutya-

Születni kell.

Írta: DIENES ENGELMANN ANDOR g. hadnagy.

A bakter a küszöb előtt leverte a lábáról a havat és benyitott az ajtón. Még a kilincsen volt a keze, mikor már megpillantotta a kék borítékot. A boríték a földön feküdt és a sarkával nekitámaszkodott egy kicsit az asztallábnak: úgy, amint a kasznár kiejtette az irattáskájából...

*

Magányos emberke volt ez a bakter. Egyike azoknak a magányos embereknek, akik így télidőben a hóval temetett alföldi mezőkön botorkálnak csöppnyi kis életükkel. Bizony, hogy nem romantikus pusztafiak ezek, bizony nem cifraszürös duhajok, nem pályavetők, nem betyárivadékok, nem karakánok, nem nyughatatlanok. Hanem olyan egyhelybe maradt emberek, nem is érdekesek: halkléptűek, csendes beszédűek és derült szeműek; igazak, szegények, egyszerűek és bölcsék. Olyan megfáradt nomádok: révészek talán a Tisza ismeretlen kanyarulataiban, vagy vincellérek forróföldű homoki szőlőkben, gátörök talán a Zagyva omlott töltéseiben, vagy utolsóknak maradt szélmolnárok a békési halmokon. Vagy pedig bakterek...

Leginkább bakterek, akik csak élnek, élnek észrevétlenül, kattogó vonatok útjain, leeresztett sorompóknál, távoli, nagyon távoli őrházakban...

Az őrházak egyedül állnak a nagy mezőkön, előttük két sínszál, felettük a mély ég és mintha igen közel volna hozzájuk az Isten. Mert olyan békés és vidám hajlékok, olyan csudálnivalóan aprók és olyan meghatóan egyformák, hogy szép, tiszta jószágot érez az ember, ha csak nézi is őket... Nevetős-fehérré vannak meszelve, a homlokukon nagy, komoly szám. Jobboldalt a sütökemence, a teteje piros cseréppel fedve, pici kis kéményével, mint valami álombeli játékszer; mögötte három szilvafa, melyek füstszínű gyümölcsöt hoznak és ha vonat vág el a síneken, úgy suszrogognak, mintha vihar kapna bele a lombjaikba. És baloldalt, pontosan az őrház sarkánál, áll a bakter; kicsit megroggyantán, de azért katonásan, szomorú bajusszal, szárnyaskerekes sapkában, begöngyölt piros zászlóval. És tiszteleg a gyorsvonatnak. Az őrházakban nem szokott történni semmi. Soha semmi. Vonatok jönnek és vonatok mennek, de meg sem állnak, csak futnak idegen világok felé és a dühös mozdonyok terjengő barna füstöt terítenek a mezőkre. A sorompóknál parasztkocsik várakoznak és lógósfejú tanyai lovak néznek a vonat után. Felhők fekszenek a láthatáron, szél szalad végig a töltésen és a sürgönydrót egyre zúgja, zúgja a különös énekeket...

Délután volt és kicsit már sötétes a szobában, mikor a bakter felemelte a földről a kék borítékot. Megtapogatta: tömött volt, vastag és a tetején valami írás, címzés talán. Húzó, öreges léptekkel ment az ablakhoz, hogy elolvassa... Hát nem címzés volt a kupertára írva, hanem két ismeretlen szó: Birtokberuházási Kiadások. És alatta piros ceruzával egy szám: 1300 pengő. Kétszer is alá volt húzva.

A bakter az ablakpárkányra tette a kövér borítékot,

ugatás, lámpafény, a hulla kihülési és merevedési foka, hullafoltok, férgek stb., továbbá a jószág ellátottsága, visszahagyott nyomok kora stb. Mindezek közül csak egyre hozok fel példát, mert ez nemcsak azt mutatja élénken, hogy alibiigazolás az elkövetési idő ismerete nélkül lehetetlen, hanem azt is, hogy az elkövetési idő megállapításának elmulasztását néha milyen körülményes és nehéz később helyrehozni.

1932. április 1-én N. kisbirtokos bejelentette a községségi előjárásán, hogy felesége március 31-e óta nyomtalanul eltűnt. A köztisztelőben álló asszony eltűnése a községben nagy feltűnést keltett. Mivel a férj a lakosság előtt népszerűtlen ember volt, akiről tudták, hogy rosszul bánik feleségével, az eltűnést kapcsolatba hozták a rossz házasséleettel, de csak kevesen hitték abban, hogy az asszony elszökött, a többség úgy vélte, hogy végzett magával, vagy hogy a férje tette el láb alól. Az utóbbi nézetet különösen az eltűnt asszony rokonsága vallotta.

Az eltűnés ügyében a férjjel lefolytatott kikérdezés alkalmával a nyomozó csendőr a konyha padlózatán véletlenül néhány vércseppet pillantott meg. Miután most már alapos gyanuja merült fel, hogy bűntény forg fenn, a csendőr házkutatást tartott, amelynek folyamán további nyomokat ugyan nem találtak, de előkerült a mosókonyha egy üstjében az asszony megcsönkített holtteste. A törzsről lefejtett fej homlokán lévő seb elárulta, hogy az asszonyt tompa tárggyal fejbeütötték.

A további megállapítások szerint az asszonyt már-

rátette csendesen a tenyerét és nézett ki a téli alkonyatba. A szél kint seperte a havat és szemben, a tölts alján egy árva varjú billegett. Azt nézte. A varjút.

Szóval ezerháromszáz pengő.

A kasznár hagyta itt. Ez biztos. Hogy is? ... Alig háromfőtaly órája, hogy nagy csilingeléssel jött az uradalmi szánkó, benne meg sok bunda között a kasznár. De várni kellett neki a sorompó előtt, mert jött a délutáni teher. A kasznár dühös volt és topogott a fagyott havon, aztán benyitott az órházba. Melegedni. Báránysapkáját, meg a kopott irattáskáját ledobta az asztalra, lehúzta a keztyűt, dörzsölte sebesen a kezét a dobkályha felett és szidta az időt, meg a hosszú tehervonatot... Aztán felemelkedett a sorompórúd, a kasznár visszabújt a farkasbőrös lábszáka és elcsörgött a szánkóval. Ságimajorba ment a munkásokat fizetni, mert egy kis szeszgyára van ott az uradalomnak... A borítékot meg itthagya; nyilván kicsúszott abból a felfeslett végű tasakból, amit mindig a hóna alatt hurcol.

Nekitámaszkodott a bakter az ablakpárkánynak és csak féllábán állt, mert a baltérdét hasogatta a fájdalom. A szája sarkán megjelent az a gyötört kis ránc, amilyent csak a reumás emberek viselnek...

... és egy ilyen öreg bakternek már dukálna nyugdíjba menni. Ugyis nagyon mondják, hogy helyet a fiataloknak, de itt ez a nyavalya is a lábszárában... Nem gyerekjáték a forgalmi szolgálat. Fővonalon. Napjában háromszor lejárni a pályát, esőben, hófúvásban, mindig. És kié a felelősség, ha beázik az alépitmény, ha hótörlesz áll a kanyarban, ha megdől egy távirópózna, ha nincs zárva a sorompó? ... Meleg szoba, az kell már egy ilyen öregnek, karosszék kell az ablak mellett, ebéd után egy virszinia és csendes szundítás a vezércikk mellett. Esténként egy kis preferánsz, aztán lefeküdni jó korán és a tarka dunyhák közül hallgatni, hogy sivalkodnak a havas éjszakában a kósza mozdonyok... Ez kellene már és nem

cius 31-én 18 órakor látták utoljára a lakása előtt, midőn a kerti munka elvégzése után hazatért. A házaspárnak cselédsége, gyermeke nem volt, csupán a közeli gyógyintézetből egy K. István nevű elmegegye fiatalember volt hozzájuk házi kezelésbe kiadva, kit 1-én délelőtt, tehát a nyomozás bevezetésekor az intézetbe már visszavittek volt. Sem rablógyilkosság, sem kéjgyilkosság esete nem forog fenn. Mivel a padlózat és minden eszköz (konyhakés, balta) a vérnyomoktól gondosan meg volt tisztítva, minden jel arra mutatott, hogy a tettest vagy a férj, vagy pedig az elmebeteg fiatalember személyében kell keresni.

A férjet felesége halála olyan hidegen hagyta, hogy semmi sem árulta el felindulását. Kikérdezésekor egykedvűen felelt, közben egy izben, egy lámpa körül röpködő bogár után kapott. Előadta, hogy 31-én fél 7 órakor vonaton elutazott a 40 km-re fekvő városba. Útban visszafelé a várostól 3 km-re fekvő faluban lakó rokonságát látogatta meg, ahol kb. 21 óráig tartózkodott. Onnan 21 $\frac{1}{4}$ órakor érkezett haza lakására, de a feleségét nem találta otthon. Azon hiszemben, hogy valahol látogatóban van, 24 óráig várt rá, majd lefeküdt és elaludt. Azt hitte, hogy a felesége esetleg ismerőseiről maradt meghálni, de arra is gondolt, hogy felesége meg akarja ijeszteni, mert valahányszor ő éjszaka kimaradt, a felesége másnap azzal fenyegetőzött, hogy majd ő is úgy fogja csinálni. Arra a kérdésre, hogy feltételezi-e, vajjon az elmebeteg követhette-e el a tettest, azt válaszolta, hogy: „Tulajdonképen nem”. Testén, ruházatán vérnyomok nem voltak felfedezhetők,

a vonalvizsgálat, meg felelősség... A nyugdíj, az bizony nem sok és megtakarított pénz nincs. Semmi sincs. Elment a gyerekre, aki nyolc évet járt a cisztereknél és már forgalmi gyakornok a Dunántúlon, kevés fizetéssel ugyan, de arany szárnyaskerékkel a gallériján. Úr... Meg elment a lányra, aki tavally ment férjhez, meg a két gyerek anyjára, aki tavasszal halt meg. Egy ilyen apró órházból is sok pénzt tudnak elvinni a szegény kis asszonyok, akár kezdenek egy életet, akár befejeznek.

Ezerháromszáz pengő.

Nahát nem olyan igen nagy pénz ez, de azér... Azér kitellene belőle három hold föld. Jó föld. Vagy egy hold szőlő. Beültetve. Vagy egy ház, ha nem is nagy... Kezdeni is lehetne vele valamit, üzletet, ilyesfélét, ... de minek az... Még ha takaréka van, akkor is kihoz egy évi házbért, az is... mondjuk hat percenttel számítva, vagy héttel, ... mondjuk héttel... hétszertízaz — hetven... hétszerhárom... hétszerháromhuszonegy...

Már számolt. Összeadott, kivont, levont, tervezett, spekulált. Már túl volt azon, amit elhatározásnak neveznek. Elosztotta a pénzt és megszorozta, már dolgozott vele... Ezerháromszáz pengő: na, nem sok, de azért mégis...

A szobába lábujjhegyen jött be az alkonyat. A dobkályhában még izzott a kukoricacsutka és tompa fény feküdt a Házi Áldás kopott-arany rámáján. A falon a telefon, mint valami öreg szivarskatulya; mellette egy sárgára fakult falragasz, tört fekete vonalakkal: Magyarország vasúthálózati térképe; egy görbe szögön két tömzsi könyv lóg madzagon: az Orosházi Nagy Népnaptár és a hivatalos menetrend. Az asztalon pedig igen nagy békében fekszik egymás mellett a Forgalmi Szabályzat és Károli Gáspárnak az ó és újtestamentumról szóló igaz bibliája. Valahol, a homályba merült sarokban, egy falóra tiktakol szorgalmasan.

a kérdéses napon viselt dolgairól tett vallomása teljes beigazolást nyert. Mindezek dacára a gyanú elsősorban mégis rá irányult, különösen, mert közömbös viselkedését azzal tetézte, hogy néha gúnyos mosoly jelent meg arcán s mert több tanú bemondása szerint feleségével régebb idő óta igen rossz lábon állt, a veszekedések közöttük gyakoriak voltak; azoknak főoka egy örökségi ügy volt, melynek az asszony személye állt útjában.

Az elmebeteg a kikérdezéskor semmi izgalmat nem árult el. Az intézetbeli elmeorvosok képtelennek tartotta a jólelkű és gyámolatlan legényt ilyen tette, valamint a logikus gondolkodást feltételező nyomeltűntetési műveletek végrehajtására. Ezenkívül ugyanazon évben egyszer már négy hónapon keresztül egyedül lakott a házban az asszonnyal. Az elmebeteg kikérdezésekor előadta, hogy estig az asszonnyal a kertben dolgozott, majd a jószágetetésnél segédkezett neki. Vacsora után, szokása szerint 19 órakor a kamrájába aludni tért. Arra a kérdésre, hogy az asszony vele vacsorázott-e, gondolkodás nélkül és határozottan azt felelte, hogy igen. Kezein, ruházatán vérnyomok szintén nem voltak felfedezhetők.

A férj mellett szolt az a körülmény, hogy észszerűtlen lett volna tőle a konyhát felmosni s a holttestet a mosókonyhában elrejtteni. De ez viszont ravaszság is lehetett részéről, hogy a gyanút másra terelje. Az elmebeteg ellen szolt az, hogy az est részleteiről nem akart nyilatkozni, ezért a gyanú mindinkább reá irányult. De bizo-

nyítékokat kellett teremteni s ez a férj alibijével kapcsolatban néhány nap múlva sikerült is.

Kétségtelen volt, hogy ha sikerül a cselekmény pontos idejét megállapítani, a férj tettességének kérdése tisztázható, mert a férj csak akkor lehetett a gyilkos, ha a gyilkosság 21 és fél óra előtt történt. A háziszokások tisztázása folyamán a nyomozó járőr megállapította, hogy az asszony a fejéhez bizonyos kötényt szokott felkötni. Ezért a már eltemetett asszonyt exhumálták s ez alkalommal megállapítást nyert, hogy a holttesten a kérdéses kötő volt s hogy a gyomor teljesen üres volt. Ezzel kétségtelenné vált, hogy a gyilkosságot 19 óra előtt követették el, így tehát a férj tettességét kizárták kellett tekinteni. Ezzel előtérbe lépett az elmebeteg tettessége. A nyilvánvaló hazugságok elébetárása után az elmebeteg nem tett ugyan teljesen beismerő vallomást, de előadta, hogy az asszony öt vacsora előtt szuggerálta, mire elájult. Mikor megint magához tért, az asszony átvágott nyakkal ott feküdt előtte. Félelmében levágta a fejét és a mosókonyhába rejtette, majd felmosta a padlót és elüntetett minden véryomot. Minden további részletkérdésre azt a bárgyú választ adta: „Azt már többé nem tudom”.

Az esetből e cikkem témájába vágóan az a fótanulmány szűrhető le, hogy a később felmerülő alibi-igazolások a cselekmény elkövetési idejének ismerete nélkül nem tisztázhatók, ezért azt mindig meg kell állapítani, különben utólag, sokszor körülményesebben, költség és idővesztés árán kell pótolni.

Az elkövetés idejének ismeretében következhetik annak a kérdésnek a tisztázása, hogy a *gyanusított a cse-*

A szélel megszántott töltésoldalon még mindig ott billeg a varjú... De egyszer csak csapkodni kezd a szárnyával, elrugja magát és nekivág a levegőnek: alacsonyan szállt, kóvályogva és messze, a mezőkön megint megült... Valaki megriasztotta a madarat.

A bakter figyelt, mint a nyul. Pislogott.

Kint tömör férfihang hallatszott, aztán lábcsapkodás, mint mikor a csizmákról verik le a havat. Valami döccent élesen, mintha puskatus zökkenne meg a küszöbön..

A bakter lekapta a szögről az Orosházi Nagy Népnaptárt és odacsapta gyorsan az ablakpárkányra. Letakarta a borítékot. A szíve pedig verni kezdett erősen, de fent a torkában...

A nyikorgó ajtón két csendőr jött be: egy nagy, meg egy zömökebb. Olyanok voltak, mint két Mikulás, úgy behordta őket hóval a szél.

— Jó estét.

— Jó estét, — mondta a bakter is, de furcsán elcsuklott a hangja, mert hogy éppen nyelv futott le a torkán.

Kezetfogtak. A két Mikulás lehajtotta a gallért, a bakter pedig mérges volt magára nagyon, hogy így megijedt. Mert miért? Nem akarnak ezek semmit. Nem a boríték miatt jönnek, hanem csak úgy izébe... portyába, vagy mibe... mint máskor. Benéznek mindig, szerdán is voltak itt... Minek úgy elijedni...

— Üjjenek le már egy kicsit...

— Egy keveset...

Leültek. Levették a tollas kalapot és kendővel törölték az arcukat. Még a szemük gödre is csupa hó volt. Ilyenkor az időről illik beszélni:

— Bolond egy szél...

— Az.

Csak ilyen röviden. A bakternak megrebbent a szeme: mér, hogy ilyen rövidke? Meg milyen szögletesen ülnek a széken. Hivatalosan ülnek. És mintha a hangjuk-

nak is volna valami kemény éle, nem olyanok, mint máskor... Tán már beszéltek a kasznárral...

— Merül gyűnnek?

— A faluból.

Nna, akkor nincs baj semmi. Ha a faluból jönnek, akkor nincs baj... Minek úgy megrettenni, mikor semmi baj sincs... Ságimajorba van a kasznár, ott meg nincs telefon... Nem kell egyre a borítékra gondolni: társalogni kell... És megköszöri a torkát, hogy bátorságot kapjon:

— Csak nehéz szógálat a magoké is... menni furt...

— Menni, — bólogatott a zömök csendőr, — menni.

Muszáj.

És világos szemével ránézett nyugodtan a bakterre.

Abban meg egyszeribe összeomlott a bizodalom. Érezte, hogy a halántékáról lassan folyani kezd a verejték és a szíve megint a zubbonya gallérjánál kezdett lüktetni... Huj, boldog Isten, hogy nézett... de hogy nézett rá ez a zömök az imént!... Nem, ez biztos... ez nem úgy nézett, mint máskor, mint szerdán... Most vizslatva nézett. Szinte nekiszegte a falnak a szürke szemével... Akar valamit, biztos, hogy akar valamit, csak nem mondja, mert ez egy híres ravasz... híres ravasz ez a zömök... Kifog ez még a zsidón is, olyan... Csak menének mán, vagy mondanák, mit akarnak...

De azok nem mentek. Se nem mondták, mit akarnak, mert nem is akartak semmit az égvilágon a baktertől. Fáradtak voltak egy kicsit, mivel szembe kapták az úton a szelet, hát most ültek egy percet. Rátámaszkodtak a puskájukra és lóbálták a keresztbetett lábukat.

— Muszáj menni, — mondta megint a zömök, — a lopó se néz a rossz időre, mi se...

Kezdi mán... gondolta a bakter, de megijedni se volt ideje, mert most a másik kakastollas, az a hosszú.

lekmény idejében hol volt. E kérdés tisztázásakor tartasuk szem előtt a következőket:

A gyanúsított által előadott időpontokat a legpontosabban kell ellenőrizni. Pontosán meg kell állapítani, hogy:

a) *mettől — meddig* tartózkodott másutt a gyanúsított, tehát pontosan meg kell állapítani az igazolni megkísérelt *idő kezdetét és végét*. A Csendőrségi Lapok tanulmányos nyomozásai között nagyon sok olyan esettel találkoztunk már, amikor a tettes közvetlenül a cselekmény elkövetése előtt vagy után gyorsan más helyen mutatkozott, valakit felkeresett, valakivel beszélt, vagy valakinek egyenesen találkat adott, szóval „mentő alibi”-jét előkészítette. Ilyen esetekben néhány percen mulhat az alibi-igazolás.

b) De ezenkívül meg kell állapítani, hogy a gyanúsított által előadott időkereten belül nincs-e *megszakítás*, ami csak akkor áll fenn, ha kétséget kizárólag megállapítást nyer, hogy a szóbanforgó időközben valóban nincs és nem is lehet *igazolatlan hézag*. Erről legcélszerűbben úgy lehet meggyőződni, hogy az időtartamot aprólékosan, mondhatni percekre ellenőrizzük, aminek meg is van a lehetősége, mert minden cselekvés, időtöltés sok olyan részletmozzanatról áll, amelyekről a gyanúsítottnak be kell tudni számolnia, ha valóban ott volt és ha az ott történeteket valóban át is élte.

Gyakran előfordul módja az alibi előkészítésének az, hogy a tettes születésnapot rendez, vendégséget tart, melyre több személyt meghív. A mulatozás, poharazás

folyamán, az emelkedett vagy vitatkozó hangulat közben azután mindig akadnak olyan helyzetek, amikor pár percre eltűnhetik. Egy ilyen esetben a tettes italozás és kártyázás közben feltűnés nélkül kiment a félreeső helyre, onnan a kerteken keresztül eljutott a másik utcán lakó haragosának udvarába, azt az ablakon keresztül előtte, majd a társasághoz visszatérve, mintha mi sem történt volna, nyugodtan bement a kontrát. Egy másik hasonló esetben egy betörő, hogy alibit igazolhasson, névrapi ünnepséget rendezett, melyen barátait lerészegítette azért, hogy közben egy kitervezett betörést végrehajthasson. A betörés színhelyén visszahagyott ujjnyomai révén mégis leleplezték, mire beismerte a betörést és az előkészített alibit is bevallotta.

A *kezdet — vég* és a *hézagok* tekintetében egybe kell vetni az időbeli és a térbeli viszonyokat és a teljesítmény elbírálásakor gondolni kell a modern közlekedési eszközökre olyankor is, amikor a gyanúsított személyi és anyagi viszonyai ilyen igénybevétel valószínűsége ellen szólnak. Bár nem valószínű, hogy egy ma reggel Budapesten látott egyén már a délutáni órákban, mondjuk Skóciában bűncselekményt kövessen el, ez ma, a repülőgépek korszakában technikailag mégis lehetséges. Ilyen eset ugyan a gyakorlatban nálunk még nem fog előfordulni, de megtörténhetik az, hogy a gyanúsított a 20—30 km-nyi utat nem az előadása szerinti 4—5 órás gyalogmenetben tette meg, hanem útközben alkalmi gépkocsira felkészkezve, 20—30 perc alatt. Ha ezt szem előtt tartjuk, meg fogjuk érteni azokat a követelményeket, ame-

komorképű, felállt hirtelen és három döngő léppel egyenesen az ablakhoz ment...

A bakternek lekonyult a feje és zsibbadtság lepte el a testét. Csak a füle hegye égett.

Mert most ez ott az ablaknál fel fogja emelni a kalendáriumot... Fel fogja emelni... Hogy a fene mér nem eszi meg azt a kék borítékot, ott ahun van... Fertigbe vágják mingyár a puskát, hogy a törvénynek a nevében... Úgy szoktak ezek, látta már egyszer...

A hosszú, komorképű meg csak állt az ablaknál és nézett kifelé.

— Besötétedett... — Ezt mondta. Semmi mást.

És a szörnyű csöndbe akkor beleberregett a telefon. Zörgött makacsul és sürgetően, mint egy rosszindulatú vekker.

— A gyors?... — kérdezte a zömök és felállt a ká'ya mellől.

— Az, — mondta a bakter és visszaakasztotta a kagylót. Nézett le, maga elé, a földre.

Mindenre születni kell. Mindenre. Erre is... az ilyenre is. Tolvajásra. Ő nem, ... ő nem bírja, még öt percig se bírja... Más embernek kellene lenni, gazembernek, .. olyannak...

Nagyon megtiportnak érezte magát. Görnyedve gyujtotta meg a kézilámpát.

— Ne siessenek mán — mondta fáradtan, mikor látta, hogy azok a karjukra öltik a puskaszíjat — maragyanak...

De csak azért szólt, hogy mondjon valamit.

— Menni kell — mosolygott a hosszú csendőr és jól állt a mosoly a fakéregszínű komor arcán.

A bakter pedig levette a párkányról az Orosházi Nagy Népnaptárt. Ott kéklott alatta a boríték szeliden és egészen laposra nyomva. Felemelte.

— A kasznár hagyta itt a délután, — mondta. — Sági fele mennek úgyis... átadhatnák.

A zömök nyult érte a kesztyűs kezével:

— Jó.

Megfordította. Le se volt ragasztva, csak úgy ráhajtván a fedele. Belenyult.

Az óra ketyegett a sarokban.

Számla, számla, számla, — húzogatta ki a csendőr a borítékból a fehér papírokat, — meg egy összesítés, hogy aszongya:... birtokberuházási tervezet, ... összköltség: egyezerháromszáz pengő...

— Más nincs benne, — mondta egyszerűen és visszadugta a borítékba a sok fehér papírokat, — majd átadjuk...

Elköszöntek.

A bakter meg leeresztette utánuk a sorompót, fogta a lámpát és odaállt az őrház elé. Pontosán a balsarkához. És nagyon komoly volt.

Jött a gyors.

Mint a robbanás, úgy jött. A mozdony előtt hóéke szórta szét a havat, szikrák pattogtak a kéményéből és rengett a töltés a kerekek alatt... Hosszú, elegáns kocsik üsztak a sötétségben, kivilágított ablakokkal... Tejszínű villanyfényben száz ismeretlen és mégsem idegen arc, az örök utas arca: egy gesztikuláló vigéc, egy sportsapkás, angolnak maszkírozott világjáró, egy ujságolvasó öregúr, egy álmoszemű fiatal lány... Ülnek a zöld plüssdiványokon, néznek a semmibe, unatkoznak és beszélgetnek, vagy titokzatos betűket rajzolnak a párával befutott ablakokra... Egy villanás csak egy ilyen éjszakai vonat, egy másodperc száz, sohasem látott ember életéből... Aztán elrohan és csak egy piros pont ég utána a sötétségben.

A bakterek pedig ilyenkor eloltják a lámpát, hogy ne egye azt a drága petróleumot és elmennek az apró kis őrházakba aludni. De igen nyugodtan alszanak, az igazak álmával és tudják, hogy a hideg csillagok közül most lenéz rájuk az Isten.

lyek az időpontok (kezdet, — vég, — közbeeső megszakítások) percnyi pontos megállapításai tekintetében támasztatnak.

Ki, vagy mi igazolja a gyanúsított „máshol”-létét?

Igazolhatják tanuk és tárgyi bizonyítékok. De hogy e bizonyítékokat milyen óvatosan kell fogadni, azt igazolja a sok eset, amikor a csendőr a tanuk jóhiszemű tévedéseinek és rosszhiszemű praktikáinak áldozatul esett.

Miután rendszeren régebbi időről van szó, a tanuk legjobb meggyőződéssel tévedhetnek mind a napot, mind az órát illetőleg. Vasárnap vagy szerda több van egy hónapban s az órák sem járnak mindenütt egyformán. Ezenkívül a tanuvallomásoknál számos — a bűnügyi lélektanból közismert — más hibaforrások is közrejátszhatnak.

A jóhiszemű tanuk egy másik csoportja nincs felelőssége tudatában, megfontolatlanul tesz vallomást, „hasból beszél”. Igen gyakori, hogy a szomszédok, a háziasszony, a szomszéd szoba lakói határozottan azt állítják, hogy X gyanúsított „egész éjjel” otthon volt, a kérdéses éjjelen a szobáját nem hagyta el. Felmerül azonban ilyenkor a kérdés, honnan tudja ezt a tanu olyan határozottan? Alvó ember tudvalevőleg nem észlelhet és nem állapíthat meg semmit. (Sok gyanutlan szülő az igazak álmát alussza abban a hiszemben, hogy féltett gyermeke a szomszéd szobában ugyanezt teszi, pedig házon kívül csavarog, vagy fogadja az éjjeli látogatót.) Ha pedig a tanu mégis erősködik, hogy egész éjjel ébren volt, nem aludt, akkor ezt az állítást még bizonyítani, de legalább is valószínűsíteni kellene. Az ilyen, úgynevezett negatív tanuvallomások ezért csak azt igazolhatják, hogy a tanu a gyanúsítottat a kérdéses időben nem látta, vagy nem hallotta eltávolozni hazulról s miután a gyanúsított nem volt szakadatlanul a tanu szeme előtt, az ilyen vallomás nem is ér sokat.

A tanuk felelőtlen, meggondolatlan vallomását megvilágítja a következő eset:

Egy vasárnapon egy 16 és 14 éves leánytestvérpárt ismeretlen tettesek meggyilkoltak. Két feltevés adódott:

1. Gyermekektragédia (egymást lötték agyon).

2. Egy távoli rokon a tettes, mégpedig a nagybácsi, akire a gyermekek öröksége várt. A reá irányult gyanut azzal igyekezett elhárítani, hogy alibit igazolt, amennyiben a kérdéses időben a gyilkosság színhelye fölötti emeleti szobában három asszonnyal kártyázott. Mindhárom asszony eskü alatt vallotta, hogy a gyanúsított „egy pillanatig” sem volt távol. A gyanúsított néhány hét múlva mégis beismerő vallomást tett. Az egyik alibitanu mentegődzése ez volt: „Ha megmondták volna nekem, hogy az egészséget egy perc alatt végre lehet hajtani, akkor nem esküdtem volna meg arra, hogy N. nem hagyta el a szobát. Azt hittem, hogy egy ilyen gyilkosság legalább negyedóráig tart. Visszavonom vallomásomat”. A másik tanu: „N. egyszer kiment az előszobába, de csak oda és rögtön vissza is jött”. A harmadik tanu: „N. többször hangoztatta előttünk, hogy nem hagyta el a szobát, mindig csak velünk volt s amit N. mond, az igaz, mert becsületes embernek ismerem és nem engedhetem őt meghazudtolni”.

E jóhiszemű tanuk mellett vannak rosszhiszemű tanuk is, az érdekelt vagy megfizetett tanuk nagy csoportja. A mai züllött erkölcsi viszonyok mellett e tanuk gyakoriak s résen kell lenniük, nehogy ezek hamis vallomása a nyomozást a helyes útról letérítse. Mindenesetre igyekeznünk kell nyitjára jutni az érdekeltség okának, amely a legtöbb esetben a megfizettségben, a bűnrészeségben, rokon, baráti érdekeltségben, „viszonyban” (nő) s hasonló körülményekben rejlik.

A tárgyi bizonyítékok az élő tanuknál megbízhatóbbak, de sokkal ritkábban fordulnak elő, mintsem hogy alibi-igazolásoknál nagyobb szerepet játszanának. Mégis ezek is megtéveszthetik a nyomozást. Közismert a szakirodalomból a hirhedt francia brigantinak, az elhalt Travainak egyik előkészített alibi-igazolása. Monacóban páncélszekrényt robbantott, mely alkalommal 1,000.000 frank zsákmányra tett szert. A helyszíni ujjnyomok rábizonyították a cselekményt, mire elfogták. Tagadott azzal, hogy ezen a napon Egyiptomban volt. Alibijét útlevelével igazolta, melyen valóban a Cairó-i francia konzul hiteles pecsétje volt látható. A sikerült alibi igazolás alapján szabadlábra kellett helyezni. Csak később derült ki, hogy a kérdéses napon hasonmását küldte ki útlevelével Egyiptomba. A tanulság kettős: 1. A legvalószínűbb útlevél is értéktelen a személyazonosság szempontjából, ha nincs ujjlenyomattal ellátva. 2. Tisztázott időpontoknál a helyszíni ujjnyom elvileg feleslegessé tesz minden alibiigazolást.

Egy másik esetben a gyilkos úgy gondoskodott előre alibijéről tárgyi bizonyíték által, hogy közvetlenül az elkövetett gyilkosság után más helyen betörést követett el, melynek helyszínén szándékosan személyére utaló papírokat hagyott vissza. Elfogatásakor a betörést beismerő, a gyilkosságot azonban alibijére való hivatkozással tagadta. Csak évek múlva derült ki rá a gyilkosság is.

A fent ismertetett eseteken kívül van számos gyanutkeltő körülmény is az alibi-igazolások terén. Így felette gyanus, ha a gyanúsított egyáltalán nem tud a kérdéses időre alibit igazolni. Nem tud pedig azért, mert aki a kérdéses időben a tett színhelyén volt, ha nem gondoskodott előre hamis alibiről, nehezen bizonyíthatja hitelt érdemlően azt, hogy másutt volt. Gyanus továbbá az, ha a gyanúsított egy régebbi időpontra vonatkozólag egykettőre alibitanukkal szolgál, mert ez annak a látszatát kelti, hogy jóelőre gondoskodott az alibijéről. A hétköznapi életben nem szoktunk emlékezni arra, hogy egy-két héttel ezelőtt bizonyos órában hol voltunk, mit tettünk, naplót pedig a legkevesebb ember szokott vezetni. Gyanutkeltő az a taktika is, hogy a gyanúsított olyan dolgokra hivatkozik, amelyek nem, vagy csak nehezen ellenőrizhetők. Pl. egész éjjel a lovakat legeltette, a legelőn elaludt s csak reggel ébredt fel. (A lovak nem tudnak beszélni.) Vagy: bennjárt a városban (persze nem találkozott ismerőssel s nem is vásárolt semmit) stb.

Gyakran hivatkozik a gyanúsított olyan eseményekre, pl. vásárra, gyűlésre, misére, lakodalomra stb., ahol nagyobb számú ember szokott összejönni. Számol azzal, hogy a tömeg elnyeli s így nem lehet rábizonyítani, hogy nem volt ott. Ilyen esetekben azt kell tisztázni, vajjon a hivatkozott eseményről hogyan szerzett tudomást. Nem állandó-e, vagy mindig ugyanúgy megisméltendő természetű-e az esemény, amit a gyanúsított már a tett elkövetése előtt számításba vehetett (pl. pénteki hetivásár), tudott-e arról más úton tudomást szerezni (pl. hirdetés, ujság révén), továbbá meg kell állapítani azt, hogy a hivatkozott esemény abban az időben és valóban lefolyt-e egyáltalában, közbejött akadály miatt nem maradt-e el, amiről azonban a gyanúsított már nem szerzett talán tudomást (pl. lakodalom, népgyűlés, táncvigalom, stb. elhalasztása vagy elmaradása).

További szabálynak kell tekinteni, hogy ha a nem tökéletesen megnyugtató alibiigazolás a tettességet nem zárja ki határozottan, akkor e körülmény következménye csak az kell, hogy legyen, hogy a terhelő adatokat fokozottabban megvizsgáljuk és tisztázzuk. De ha az alibi igazolása minden kétséget kizárólag eikerült is, ez még min-

Amit vissza kell szereznünk: Pinkafő.

dig nem jelenti minden esetben azt, hogy most már a gyanúsított ártatlan, mert még mindig fennmaradhat annak a lehetősége, hogy mint felbujtó, bűnsegéd, bűnpártoló stb. részese a bűncselekménynek.

Lesznek olyan esetek is, amikor a gyanúsított alibi-jét tisztázni kell akkor is, ha a gyanúsított maga alibi-igazolást nem ajánlott fel. Számolni kell ugyanis a gyanúsított tapasztalatlanságával, különösen egy igaztalanul gyanúsított zavarodottságával. Egy esetben két férfi jogtalanul birtokába jutott N. személyi okmányainak s tudta nélkül kijelentették lakását, más városban pedig új lakást jelentettek be neve alatt. Ennek megtörténte után két kerékpárüzletben kerékpárokat vásároltak hitelbe. Mindkét kereskedő a tárgyaláson a vételekről mitsem tudó N. személyében ismerte fel a kerékpárok vásárlóját és személyében jelölték meg azt is, aki a szerződést aláírta. Az írásszakértő a primitív névaláírást szintén azonosította, mire N.-t család miatt elítélték. Később az igazi két tettes kézrekerült. Az újrafelvételi eljárás folyamán most már N. alibit igazolt azzal, hogy a kerékpárvásárlások időpontjában a 60 km-re fekvő eredeti lakóhelyén orvosnál volt s ez az állítása az orvos naplójával beigazolást is nyert.

Az itt ismertetett taktikai szabályok és gyakorlati esetek olvasásakor bizonyára sok öreg csendőrnök fognak eszébe jutni az elmúlt szolgálati idők gyakorlatából hasonló tanulságos esetek. Kár volna, ha ezek az esetek

feledésbe mennének s ha a belőlük leszűrhető tanulságokat nem hasznosítanók azáltal, hogy közkinccsé tesszük. Minden emberi tudás, a legtöbb törvény, igazság, szabály a tapasztalatok, észleletek inductiv vagy deductiv fel, vagy levezetéséből születik meg. A nyomozás művészetéhez szükséges ismeretek megszerzéséhez és terjesztéséhez is teljes mértékben érvényes az a tétel: „*a gyakorlatból a gyakorlat számára*”. Vagyis a nyomozásnál is a gyakorlati szolgálatból kell merítenünk minden tudást a további gyakorlati szolgálat számára. Az alibi-igazolások terén e tétel megvalósítása oly módon volna lehetséges, hogy az egyes csendőrök tanulságos alibieseteiket rövid leírásban velem közölnék. Az alkalmasakat azután kirostálva és feldolgozva — a tanulságos nyomozási esetekhez hasonlóan — a beküldő neve alatt a Csendőrségi Lapokban közzétenném. Aldozzuk e cél elérésére egy kis időt és fáradságot.

KI TUDTA?

Gróf Mailáth György (1818—1883) országbíró, a Kúria és a főrendiház elnökét 1883-ban budavári palotájában Berecz, Spanga és Pitéli gyilkolták meg. Fia, Mailáth Gusztáv gróf (1864) gyulafehérvári püspök atyjának tragikus halála után lépett a papi pályára.

Baltoni fürdőszolgálat.

Írta: BÍRÓ KÁLMÁN százados.

(Befejező közlemény.)

f) *Ellenőrző szolgálat:*

Az egyidőben szolgálatban álló járőrök nagy száma, továbbá az, hogy a vezetésre hivatott parancsnokok a fürdőtelepeken folyton előforduló eseményekről állandóan és azonnal tájékozva legyenek, szükségessé teszi, hogy a szolgálatban álló járőrök intenzív, szinte állandó ellenőrzés alatt álljanak (tehát nappal 4, éjjel 8 óránként legalább egyszer ellenőriztessenek), illetve, hogy a vezetésre hivatott tiszthelyettesek a fürdőtelepeket nap-
pal 4, éjjel pedig 8 óránként legalább egyszer lejárják.

Ezt a szolgálatot egy ember el nem bírja, mert akkor 62 napon át alig jutna alváshoz. Ezenkívül lehetetlen egy időben kint ellenőrizni és ugyanakkor bent eligazítást és oktatást végezni, valamint a különítményen megjelenő panaszosokat is meghallgatni. Ezért minden nagyobb különítményre két tiszthelyettes van beosztva. Egyik a különítményparancsnok, mely tisztséggel — a helyi és személyi ismeretekre való tekintettel — mindig az állandó őrs mindenkori őrsparancsnokhelyettese van megbízva, a másik — egy vezényelt tiszthelyettes — pedig a különítményparancsnokhelyettes.

A két tiszthelyettes a szolgálatát egymás között úgy osztja meg, hogy amíg az egyik ellenőrző szolgálatban van, addig a másik feltétlenül a különítmény elhelyezésében tartózkodik és ott az eligazítást, oktatást, panaszfelvételt és az irodai munkát végzi; továbbá úgy, hogy mindkét tiszthelyettes felváltva minden második éjszakát pihenésre fordíthassa. Ez a pihenés azonban — részben a légénység ellenőrzése, részben pedig panaszfelvétel végett — csak a különítményen történhetik. (Ez főként a különítményparancsnokra vonatkozik, mert ha nős, úgy — mivel ő az állandó őrsön őrsparancsnokhelyettes — a családjá helyben van.)

Mindkét tiszthelyettes szolgálatteljesítése átlag napi 8 óra.

Minthogy a nagyobb fürdőtelepek éjjel is kellően ki vannak világítva, az ellenőrző szolgálatot éjjel is egyedül végzik, már azért is, mert — a már leírt automatikus szolgálatteljesítés miatt — járőrtársul senki sem áll rendelkezésre.

g) *Közlekedésrendészet az örskörleten áthaladó műutakon:*

A fürdőidény alatt a baltoni körút, valamint a Balatonhoz vezető egyéb utak az ország legforgalmasabb műútjai közé tartoznak. Különösen forgalmasak ezek az utak vásár- és ünnepnapokon, valamint az e napokat megelőző délutánokon.

Az örsöknek tehát (mert ezt a szolgálatot már az állandó örsök látják el) kötelességük hétköznapiakon a lehetőséghez képest, vásár- és ünnepnapokon, valamint az ezen napokat megelőző délutánokon azonban *feltétlenül*, lehetőleg egy 2 fős, de legalább egy 1 fős járőrt közlekedésrendészeti szolgálatba vezényelni, lehetőleg kerékpáron.

Minden fürdőörsön van egy kis távolsági kimutatás, mely az örskörleten áthaladó műutak kétszeres távolságát (az örskörlet határáig és vissza), valamint a gyalog és kerékpáron illetékes portyázási időt mutatja. A portyázási idő kiszámítása tehát gondot nem okoz. A portyázási idő kerékpáron sehol sem több 6—8 óránál, az illetékes pihenőt pedig a járőrök a szolgálat végén tartják, mert ha kint pihennének, az útvonal éppen a legnagyobb forgalom idején felügyelet nélkül maradna.

A közlekedési rendészet ellenőrzésének három módja van:

1. Találkozás (járőr és járomű között) alkalmával való ellenőrzés,
2. razziaszerű ellenőrzés és
3. figyelő-állással való ellenőrzés.

A *találkozás alkalmával való ellenőrzés* abban áll, hogy a járőr minden szembejövő jároművet (esetleg a járőr előtt haladó és általa utólérhető jároművet) feltűnése pillanatától a találkozásig megfigyel a haladás módjára, a járomű felszerelésére és állapotára, valamint a jároművezető állapotára nézve. (Alvás, részegség, bizonytalan hajtás, ami arra enged következtetni, hogy az illetőnek nincs hajtási igazolványa stb.) Ha szabálytalanságot észlel, — ha az megszűnik is a találkozásig, — a járőr a jároművet megállítja, a jároművezetőt igazoltatja és — feltéve, hogy a szabálytalanság ezzel megszüntethető — feljelenti.

Az ellenőrzésnek ez a módja azonban csak az állati erővel vont jároművek és a kerékpárosok ellenőrzésénél elégséges, gépjároműveknél már nem elég, mert egy gyorsan haladó gépjároműnél már nem lehet szemmel ellenőrizni a belső felszerelést, sem a hajtási igazolványt, a mentőszekrényt, stb. Viszont azt sem lehet, hogy a járőr ezek ellenőrzése végett minden gépjároművet megállítson, mert ezzel a közlekedést akadályozná, de tekintettel kell lenni arra is, hogy némely gépjáromű Budapesttől Balatonalmádiig 8—10 csendőrrjárőrrel is találkozhatnak.

A gépjároművek ellenőrzésének hathatósabb módja a *razzia*.

A *razziaszerű ellenőrzés* abban áll, hogy a járőr néha, egy szolgálat alatt azonban legfeljebb egyszer, 10—15 percnyi időtartamra megáll az úton és minden eléje kerülő gépjároművet megállít. A megállított jároművet aztán a járőr ellenőrzés alá veszi. A forgalom megakadályozásának és a zaklatás látszatának elkerülése végett a járőr minden megállított gépjároműnél csak egy-egy, de mindeniknél más és más kellék meglétéről győződik meg és ha az rendben van, azonnal útjára engedti.

A legtöbb szabálytalanul haladó jároművezető azonban — mihelyt tollas kalapot lát — megszünteti a megszüntethető kihágást s mire járőrrel találkozik, minden rendben van. A járőr vagy nem vette észre a tőle messze történt kihágást, vagy ha észre vette is, már rendszerint nincs alapja ahhoz, hogy a vezetővel szemben fellépjen. Ezért szükséges, hogy a hajtási szabályok betartásának ellenőrzése végett a járőrök egyes forgalmasabb útelágazásoknál és útkereszteződéseknél 15—20 percig figyelő-állást tartsanak.

A *figyelőállással való ellenőrzés* abban áll, hogy a járőr egyik tagja az útelágazástól, illetve útkereszteződéstől egyik irányban, a másik tagja pedig másik irányban 200—200 méternyi távolságban az úthoz közel elrejtőzik, de úgy, hogy az útelágazást, vagy útkereszteződést jól láthassák. A szabálytalanul hajtó jároművet a járőrnek az a tagja állítja meg, amelyik felé közeledik. Egyfős járőr az ellenőrzésnek ezt a módját úgy teljesíti, hogy az útkereszteződéstől, vagy az útelágazástól 200 méterre abban az irányban áll fel, amely irány felé a forgalom nagyobb. Pl.: szombat délután és vasárnap délelőtt a forgalom a Balaton felé, vasárnap délután és este pedig Budapest felé nagyobb.

Végül a járőröknek még figyelemmel kell lenni arra, hogy az olyan *veszélyes* közlekedési kihágásoknál, melyeknél a veszély nem szűnik meg a járőr fellépésével (részeg jároművezető, rossz lámpa, stb.), nem szabad

megelégedni az igazoltatással, sem a leendő feljelentéssel, hanem intézkedni kell, hogy a járómű — míg a veszélyes állapot fennáll — ne vehessen részt a forgalomban.

B) Közepes fürdőhelyeken:

Közepes fürdőhelyeken (pl. Balatonkenesén) működő fürdőkülönítmények a nagyobb fürdőhelyeknél felsorolt szolgálatok közül csak

a) telepfelügyeletet és
b) ellenőrző szolgálatot vezényelnek, de ezeket is az alábbi egyszerűsítéssel:

A telepfelügyeleti járőrök nemcsak a körzetükben fekvő vasút-, illetve hajóállomáson, hanem a járőrök egyike a körzetében levő nagystrandon is ellátja a szolgálatot. Ennek a járőrnek 10 órától kezdve a nagystrand a főfelügyeleti helye, a reggeli órákban pedig a piacfelügyeletet is ellátja.

Közepes fürdőhelyeken éjjel egy 2 fős járőr is elég.

Egyébként a járőrök szolgálatteljesítése, szolgálatuk ideje, felváltása és az éjjeli szolgálat teljesen úgy történik, mint a nagyobb fürdőhelyek telepügyeleti járőreinél. Szolgálati órájuk tehát itt is napi 8 óra.

Az ellenőrző szolgálatot közepes fürdőhelyeken a különítményparancsnok egyedül végzi, helyettese nincs.

Közepes fürdőhelyeken a büntettek és vétségek nyomozását, továbbá az örskörleten áthaladó műutakon a közlekedésrendészetet a területileg illetékes állandó örs végzi.

C) Kisebb fürdőhelyeken:

Kisebb fürdőhelyeken — melyek 2—3 körzetre vannak beosztva — a 3—4 fős különítmények csak

a) telepfelügyeletet és
b) ellenőrző szolgálatot végeznek az alábbiak szerint:

A kisebb fürdőhelyeken az élet 10 óra körül kezdődik (rendszerint e körül érkezik meg az első budapesti vonat is), amikor a közeli községek kirándulói megérkeznek. Ezért ezek a különítmények 10 órakor kivezényelnek egy 1 fős járőrt, mely megjelenik a vasútállomáson, aztán körzetekre való tekintet nélkül leportyázza az egész fürdőtelepet, majd 12—13 órára bevonul.

14 órától 20 óráig minden körzetben egy-egy 1 fős járőr van kivezényelve, kik a körzetüket portyázzák és ha abban a vasútállomás van, ott minden vonat érkezésekor megjelennek, ha pedig a strandfürdő tartozik bele, ott hosszasan felügyelnek. 20 órától egy 2 fős járőr van kivezényelve, mely addig marad kint, míg a fürdőtelep elcsendesül. Ez hétkönapokon 24 óra körül, vasár- és ünnepnapokon, valamint az ezeket megelőző napokon rendszerint hajnali 2 óra körül következik be. (Záróra.) Időnkint azonban virradatig is kell éjjeli járőrt vezényelni.

A különítményparancsnok mindennemű szolgálatban részt vesz, így a délelőtti és éjjeli járőrt csak akkor tudja ellenőrizni, ha nem önmagát vezényli ezekre a szolgálatokra. Délután azonban — ha ő maga is rendes szolgálatba kerül, — a legnyugalmasabb körzetbe vezényli magát, hogy azt a többi körzetben levő járőreinek ellenőrzése végett el is hagyhassa.

Kis különítményeken a szolgálatvezénylés rendszerét nem lehet gépiessé tenni. Mindössze az a szabály áll fenn, hogy minden délelőtt más és más csendőr kezdi meg a szolgálatot és hogy aki délelőtt szolgálatban volt, az délután lehetőleg pihenjen, éjjelre azonban megint szolgál-

latba kerüljön. A kis különítmények tagjainak szolgálata (különítményparancsnoknál is) átlag napi 10 óra.

Kisebb fürdőtelepeken az előforduló büntettek és vétségek nyomozását, valamint a közlekedésrendészetet az örskörleten áthaladó műutakon a területileg illetékes örs végzi, az idegenrendészetet és a külföldiek ellenőrzését azonban a különítmény tagjai eszközlik.

Belszolgálat.

A fürdőkülönítményeken — főként a nagyobbakon — nagy mozgalom uralkodik. A laktanyában jóformán soha sincs nyugalom. Járás-kelés, telefonálás, panaszosok neve, kérdezősködőkkel és magánfelekkel való tárgyalás folyik egész nap, kik sokszor nem is a csendőrségre tartozó ügyekkel jönnek, de azért türelmesen, udvariasan meg kell hallgatni őket és útbizgításokkal, felvilágosításokkal el kell látni. Események, bűnügyek, balesetek, a nagy létszámú legénység rendbentartása, ügyeinek intézése, járőrök folytonos eligazítása, bevonulása, ellenőrzések, jelentések és feljelentések tömege teszi mozgalmassá a különítmény életét. Természetes, hogy ez az idegölő munka elsősorban a felelős parancsnokokra, a tiszthelyettesekre nehezedik.

Ilyen körülmények között a napirend szerinti foglalkozást megtartani, a tananyagkimutatásban előírt anyagot oktatni és elvégezni, valamint az előírt számú írásbeli feladatokat elkészíteni nagyon nehéz. Mert vegyünk csak pl. egy 26 fős különítményt. Ebből 2 fő tiszthelyettes. Tétélezzük fel, hogy minden ember már III. osztályú író. Akkor is ez 96 számtani, 24 írásbeli és 24 rajz, összesen tehát 144 feladat havonta. Már most ha megköveteljük, hogy a két tiszthelyettes a foglalkozást megtartsa, az előírt tananyagot oktassa, havonta 144 feladatot előírjon és átvizsgáljon, de mindezek felül még az irodai munkát is elvégezze, akkor a két tiszthelyestest nemcsak reggeltől estig, hanem még azon is túl, messze be az éjszakába bezárjuk a négy fal közé és teljesen elvonjuk őket is, a legénységet is az igazi feladattól: a közbiztonsági szolgálattól. Már pedig a belszolgálat nem cél, hanem csak eszköz, hogy a külszolgálat menjen. Nem szabad tehát a célt az eszköz alá rendelni.

Legkevésbé pedig a kényes fürdőszolgálatnál. Mert ha csak egyetlen ballépés történik, ha egy magasállású úrnak nem mindig nagyon jelentős magánsérelmét az örsparancsnok csak egyszer nem hallgatja meg kellő türelemmel, már megvan a baj.

A fürdőszolgálat helyes ellátásának tehát az a nyitja, hogy a felelős parancsnokok minél többet mozogjanak odakint, minél több emberrel érintkezzenek, mindent lássanak, halljanak, mindenről tudjanak és azonnal intézkedjenek. Ezeknek a vezérelveknél a felismerése vezette az előjárókat akkor, midőn a fürdőszolgálatot teljesítő legénységet (tehát az állandó örsbelieket nem) a napirend szerinti foglalkozás, a tananyagkimutatás szerinti oktatás és az írásbeli, számtani és rajzfeladatok készítése alól felmentették. (A f. évi 13. számú Csendőrségi Közlönnyel kiadott Fürdőutasítás 32. és 35. pontjai a fentiekkel ellentétesen intézkednek ugyan, de a kérdés javaslat alatt áll.)

Az általános tananyagának a tananyagbeosztás szerint való oktatása a fürdőidény tartama alatt mellőzhető volna, annál inkább is, mert vannak viszont az Utasításoknak olyan részei, továbbá vannak olyan, a Balatonnal és fürdőkkel kapcsolatos törvények, rendeletek és szabályrendeletek, melyeknek oktatása nem nélkülözhető. Ezek:

1. Általános viselkedés, magatartás és szolgálattelje-

sítés a szárny által kiadott Különleges Utasítás alapján.

2. A Szut-nak, Kbt-knek és Közlekedési Szabályzatnak azok a részei, melyeknek tudása és alkalmazása a fürdőszolgálat alatt elsősorban fontos.

3. Az 1929. évi XVI. t.-c.

4. A Csendőrségi Közlönyekben megjelent alábbi rendeletek:

- a) 1926. évi 14. sz. 155.600/1926 B. M.;
- b) 1928. évi 6. sz. 310/1927 M. E. és 320/1927 M. E.;
- c) 1929. évi 7. sz. 220.129/1928 VI. d. B. M.;
- d) 1930. évi 3. sz. 220.140/1929 B. M.;
- e) 1930. évi 12. sz. 128.338/1930 K. M.;
- f) 1931. évi 9. sz. 500/1931 Népj. M.;
- g) 1931. évi 12. sz. 191.920/1931 R. M. és
- h) 1932. évi 7. sz. 115.401/1932 K. M.

5. A Belügyi Közlöny 1931. évi 23. számában megjelent 2820/1931 M. E. rendelet,

6. Több helyi jelentőségű vármegyei szabályrendelet és végül

7. Tisztekkel és polgári személyekkel szemben kövendő helyes magatartás és eljárás; ezzel kapcsolatban a Szut. 88. §-a, különös súlyt helyezve annak 507. és 509. pontjaira.

Ezeknek az oktatására tehát bárhogyan is, de időt kell szakítani. Erre alkalmas napszak (I. a „Külszolgálat” fejezet A) és B) pontjait), a kisebb különítményeken 8 órától 10 óráig, a közepes és nagyobb különítményeken 9 órától 11 óráig.

A közepes és nagyobb különítményeken még ennek az anyagnak az oktatása is nehézségbe ütközik, mert ezeken a helyeken ebben a napszakban is a legénység egyharmada szolgálatban áll, egyharmada pedig pihen, tehát minden oktatást 3 napon át meg kell ismételni. De ez a nehézség már nem leküzdhetetlen.

Ugyanezekben a napszakokban vannak megtartva a katonai gyakorlatok is.

Iroda.

A fürdőkülönítmények — mint csak fürdőidény alatti, tehát csak ideiglenesen működő alakulatok — volt szárnyam területén nem önállóak, hanem a területileg illetékes örsnek minden tekintetben alá vannak rendelve. Az illetékes örsnek tehát szerves részei, melyek azonban a szolgálat könnyebb ellátása végett külön — és pedig a működésük színvonalát képező fürdőtelepeken — vannak elhelyezve. A különítményeknek az állandó örsrel szemben való helyzete tehát alig különbözik attól a helyzettől, mint amikor az örsraktanyában a nagy legénységi szoba mellett néhány ember egy kisebb legénységi szobában van elhelyezve.

Ezzel két előny volt elérhető:

1. a fürdőkülönítményeknek nem kell külön irodát vezetniük, tehát teljesen a fürdőszolgálatnak szentelhetik magukat és

2. a bíróságok és a hatóságok előtt a különítmények nem szerepelnek, róluk, mint önálló alakulatokról a bíróságok és hatóságok nem is tudnak, ezért nem történhetik meg, hogy valamelyik bíróság, vagy hatóság felhívást küldjön valamelyik különítménynek a fürdőidény elmúltával, tehát akkor, mikor az már nem működik.

A fentiek gyakorlatilag így nyernek megvalósulást:

A fürdőkülönítmények a Csüsz. 152. pontjában előírt előjegyzésekből csak a szolgálati havifüzetet vezetik. (Ezt a kérdést a f. évi 13. számú Csendőrségi Közlönnyel kiadott Fürdőutasítás 46. pontja szintén másként szabályozza, de ez is javaslat alatt áll.)

A szolgálati havifüzetben a szolgálatba vezénylés a „Külszolgálat” fejezet A) pontjában említett rövidítések mellett úgy történik, hogy az egyidőben kivezényelt járőröket egy rovatban tárgyalják. Pl.: $\frac{210. R.}{Tü. Fgr.}$
13 óráig, vagy: $\frac{211. R.}{Fü.}$ 20 óráig, vagy: $\frac{212. R.}{Ir.}$

szüks., stb.

A szolgálati havifüzet jobbhasábján a kivezénylés ténye a szolgálatba vezényelt embereknel szintén a fenti rövidítésekkel nyer kifejezést, itt azonban még római számokkal megjelöljük a körzetet is, melybe az illető csendőr kerül. Pl: Tü. I., Tü. II., Tü. III., Tü. IV., Fgr. I., Fgr. II., Fü., Irjv., Ir., stb. Az éjjeli szolgálatba kivezényelt járőrök tagjait Rjv. I., R. I., Rjv. II., R. II. jelzésekkel jelölik meg.

A fürdőkülönítmények jelentéseiket és feljelentéseiket nem a maguk, hanem a területileg illetékes örs nevében szerkesztik. Tehát pl: a balatonaligai különítmény a lepsényi örs nevében és lepsényi keltezéssel, pl.: „A lepsényi örs alábbi járőre Balatonaligán f. hó 17-én észlelte, hogy... stb.” A jelentések és feljelentések tisztázatait sem különítményparancsnok, hanem a területileg illetékes örs parancsnoka írja alá. (A tolgalmazványokat azonban a járőrvezető, a különítményparancsnok és az örsparancsnok is aláírni tartoznak).

Természetes, hogy a nagy létszám és a nagy tevékenység folytán a területileg illetékes örsökön — de főként a mozgalmassabbakon, melyeknek nagy létszámú különítmények vannak alárendelve — az irodai ügymenet a fürdőidény alatt alaposan felduzzad. Ezért az ilyen nagyobb fürdőörsökre irodavezetőül egy tiszthelyettes van vezényelve. Ennek a tiszthelyettesnek külszolgálatát csak arra terjed ki, hogy az őrzőparancsokat az örsparancsnok helyett a Szut. 572. pontjában előírt mérvben leportyázza. Egyébként külszolgálatba csak elkerülhetetlen szükség esetén vezényelhető.

Mivel — mint már említettem — az állandó örs parancsnokhelyettese a fürdőidény alatt különítményparancsnokként működik, az irodavezető tiszthelyettes az állandó örsön az örsparancsnokhelyettesi teendőket is ellátja. A fentiekén kívül az irodavezető tiszthelyettes kötelessége tehát az örsparancsnok távollétében az örsbeli legénység napirend- és tananyagkimutatás szerinti oktatását végezni, valamint ugyanezen legénység számára az írásbeli feladatokat kiírni és átvizsgálni (az örsbeli legénység ugyanis ezek alól nincs felmentve), végül az ugyanezen legénység által szerkesztett feljelentési fogalmazványokat átvizsgálni.

A fürdőkülönítményeken a szolgálati havifüzeteken kívül még az alábbi — a Csüsz.-ben elő nem írt — különleges előjegyzéseket vezetik:

Valmennyi fürdőkülönítményen

a) minden szolgálatot teljesítő csendőr Ellenőrző könyvecskével van ellátva, melybe az ellenőrző közegek az ellenőrzés helyét és idejét bejegyzik. Erre azért van szükség, mert a fürdőszolgálatot teljesítő legénység szolgálatát szolgálati lap nélkül látja el. (Ez nagyobb fürdőkülönítményen naponta 35, havonta 1085 drb. szolgálati lap megtakarítását jelent).

Ezen kívül a nagyobb fürdőkülönítményeken:

b) Betűsoros nyilvántartás a fürdőtelepen alkalmazást nyert idegenekről. Eme előjegyzés-alapján történik az idegen egyének előéletének priorálása.

Amerikai tisztiiskolai növendékek gyülekezése gyakorlat után.

c) Betűsoros nyilvántartás a kihágás miatt figyelmeztetésben részesült egyénekéről. A fürdőhelyeknek nem érdeke, hogy a csendőrök a nyaralókat minden kis kihágás miatt, amelyek rendszerint járatlanságból erednek — feljelentsék. Amit lehet, figyelmeztetéssel kell elintézni. Minden járőrnek kötelessége azonban bevonulása után a szolgálata alatt figyelmeztetett egyéneket és a figyelmeztetés okát ebbe a nyilvántartásba bevezetni. De ugyanekkor kötelessége ebben a nyilvántartásban annak is utánanézni, hogy a kérdéses egyén valamelyik másik járőr részéről nem volt-e már ugyanilyen természetű kihágásért figyelmeztetve. Ha igen, akkor az újabb figyelmeztetés bejegyzése mellett az illetőről feljelentést kell szerkeszteni és ezt a nyilvántartásba is be kell jegyezni.

d) Feljelentési tömb, melynek minden második lapja kitéphető. A fürdőtelepen előfordult és csak feljelentéssel elintézhető olyan kihágásokról szóló feljelentéseket, melyek a fürdőbiztos (hatósági biztos) hatáskörébe tartoznak, a járőrök tintairónnal és másolópapir használata mellett ebben a tömbben szerkesztik és padig naponta folytatólagosan. (Tehát a más és más járőr által, különböző időben észlelt kihágások is folytatólag írva mind ugyanarra az úrlapra kerülnek.) Ennek a tömbnek a tintairónnal írt (tisztázati) lapjait a különítményparancsnok minden reggel kitépi, iktatás, számmal való ellátás és az őrsparancsnokkal való aláíratás végett az irodavezető tiszt-

helyettesnek adja, ugyanekkor a kapott iktatószámot a tömbben maradt és másolópapir használatával készült, fogalmazványként szereplő példányra rávezeti és ezt a példányt a kezelési záradékkal és a statisztikával is ellátja. Az őrsparancsnok a tisztázati példányt aláírás után minden nap 11 órakor a fürdőbiztosnak személyesen átadja, egyúttal a fontosabb eseményekről szóbeli jelentést tesz és átveszi a kiadott felhívásokat, illetve meghallgatja a szükséges szóbeli útbaigazításokat. (Eligazítás a fürdőbiztosnál.)

A feljelentési tömb minden hó végén a különítmény szolgálati havifüzetével együtt átvizsgálás végett a szakaszparancsnok útján a szárnyhoz lesz felterjesztve, augusztus hóban tehát új tömböt kell megkezdeni.

A feljelentési tömb ott, ahol naponta tömegesen fordulnak elő kihágások, nagy munka- és papirmegtakarítást jelent és igen jól bevált.

A feljelentések szerkesztésénél azonban figyelemmel kell lenni az alábbiakra:

Mind nálunk, mind a fürdőbiztosi hivatalnál való könnyebb iktatás, valamint a fogalmazványi példányokon nálunk alkalmazott statisztikázás egyszerűsítése szempontjából egy és ugyanazon úrlapon csak egynemű kihágásokat lehet tárgyalni, más kihágásokat tehát külön úrlapon kell feljelenteni. Ha tehát pl.: egy nagyobb fürdőhelyen egy nap előfordul 6 közlekedési kihágás, 2 záróra túllépés és 2 ipartörvénybe ütköző kihágás, akkor aznap a feljelentéseket a feljelentési tömbben 3 különböző úrlapon kell szer-

keszteni. Egyik úrlapra jön folytatólag a hat közlekedési kihágás, a másikra a két záróra túllépés, a harmadikra a két ipartörvénybe ütköző kihágás.

Ugyancsak külön úrlapon kell tárgyalni azokat a kihágásokat, amelyeket nem helybeli lakosok, vagy nem állandó fürdővendégek, hanem kirándulók, vagy átutazók követek el. Pl: ha egy Balatonfüredről Budapestre igyekvő gépjármű vezetője Balatonalmádin közlekedési kihágást követ el. Ezt azért kell így csinálni, mert a fürdőbiztos csak a fürdő területén — akár állandóan, akár csak a nyár tartamára — lakó egyéneket tudja személyesen felelősségre vonni. A kirándulókat és átutazókat csak úgy, hogy a feljelentést eredetiben átteszi a lakóhely szerint illetékes rendőrhatalósághoz. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha az úrlapon a kérdéses feljelentés egyedül van tárgyalva.

A fürdőhelyeken előforduló gyakori jelentős és sokszor kényes kül- és bszolgálati eseményekre való tekintettel szükséges, hogy a kerületi parancsnokság az általános helyzetről rövid időközönként és gyorsan tájékozva legyen. Ezért minden fürdőörsnök a területén fekvő fürdők és a fürdőkülönítmények viszonyairól a fürdőidény alatt 5 naponként **Eseményjelentést** kell a kerületi parancsnoksághoz felterjeszteni, amelyben az alábbi kérdőpontokra kell megfelelni:

1. Szolgálatot teljesítő legénység száma.
2. Fürdővendégek és kirándulók száma.
3. Legénység magatartása.
4. Surlódások hatóságokkal, tisztekkel és magasabb állású polgári személyekkel.
5. Különös események és végül
6. Javaslatok.

Az eseményjelentés összeállításához szükséges adatokat a különítmények a szerkesztés napjának estéjére szolgáló jegyben jelentik a területileg illetékes fürdőörsnöknek. Az eseményjelentés fogalmazványát szolgáló úton az osztályparancsnoksághoz kell felterjeszteni.

Az őrsparancsnok tennivalói.

Az őrsparancsnok elsősorban az állandó őrs működéséért, de azonkívül a területén működő fürdőkülönítmény (különítmények) működéséért is — bár másodfokon, de azért szintén — felelős.

Feladatainak csak úgy tud helyesen megfelelni, ha

1. minél többet a fürdő területén mozog, ellenőriz, lát és hall, szóval mindenről tud és
2. a fürdőbiztossal, fürdőigazgatósággal, községi előljárósággal és más, a fürdők életében jelentősebb szerepet játszó személyekkel állandó és személyes érintkezést tart fenn.

A fentiek érdekében tehát az őrsparancsnokot nagyobb fürdőhelyeken az irodavezetés, az írásbeli feladatok átvizsgálása és az őrsparancsnok portyázása alól a fürdőidény tartamára teljesen fel kellett menteni; ezeket a feladatokat helyette az őrsre irodavezetőként odavezényelt tiszthelyettes végzi. Ezzel szemben az őrsparancsnoknak a fürdőidény alatt kötelessége a fürdőbiztossal, fürdőigazgatósággal, községi előljárósággal, honvéd állomásparancsnoksággal (ahol van) stb. állandó és személyes érintkezést fenntartani, az őrsbeli legénységet oktatni, az őrskörletben közszolgálatban álló járőröket, valamint a különítményparancsnokokat első fokon, a különítmények fürdőszolgálatban álló járőreit pedig másodfokon ellenőrizni és végül minden irodai munkát felülbírálni és aláírni.

Elhelyezés.

A fürdőkülönítmények a fürdőidény alatt a községi előljáróságek, leginkább azonban a fürdőigazgatóságek ál-

tal rendelkezésre bocsátott épületekben vagy helyiségekben nyernek többnyire díjmentes elhelyezést.

E tekintetben magánosokra számítani nem lehet, mert a magánember a balatoni villáját a fürdőidény alatt vagy maga lakja, vagy jó áron kiadja.

Élelmezés.

A különítmények tagjai rendszerint vendéglőkből vagy a fürdőigazgatóságok üzemi konyhájáról kapnak az étkezési pénz ellenében élelmezést, mert az őrsök közgazdálkodásaiban való részvételt ott, ahol az őrs helyben van, a különítmények nagy létszáma, kisebb különítmények székhelyén pedig az őrs hiánya rendszerint — bár nem mindennél — lehetetlenné teszi.

Csendőrök helyettesítése.

Hogy a fürdőszolgálat gépezete zökkenést ne szenvedjen, a különítmények megbetegedett tagjait az állandó őrsbeliek helyettesítik. Ha a betegség előreláthatólag hosszabb ideig tart, akkor az illetékes osztályparancsnokságtól — melynek állományába a megbetegedett csendőr tartozik — pótlást kell kérni.

A fürdőszolgálatot teljesítő legénység a fürdőidény alatt csak igen kivételes esetben kaphat a legszükségesebb időre szabadságot. Ilyenkor a helyettesítés ugyancsak a fentiek szerint történik.

Eltávozást szintén csak komoly esetben és csak a két szolgálat közé eső szolgálatmentes órákban lehet igénybevenni.

Szárnyparancsnok kiszállása.

A fürdőszolgálatot helyesen irányítani, személyes tapasztalatokat szerezni és ezek alapján a szolgálatot a kor követelményei szerint folyton tökéletesíteni és továbbfejleszteni csak úgy lehet, ha a szárnyparancsnok a fürdőidény alatt, bár rövid időre, de minél gyakrabban — lehetőleg havonta kétszer — fürdőörsein és különítményein megjelenik.

Rendes szemlét nem tart, mert ezzel zavarná a fürdőszolgálat menetét, de a szolgálatban álló összes járőrök ellenőrzése útján meggyőződik a legénység magatartásáról és felszereléséről, ezzel kapcsolatban a fürdőtelep minden részén megfordul, ellenőrzi a fürdőszolgálat menetét, a legutóbbi megjelenése óta történt jelentősebb eseményről, a szolgálatmentes legénység kikérdezése útján meggyőződik, az előírt különleges tananyag oktatásáról és el-sajátításáról is, átvizsgálja az V. fejezetben felsorolt különleges előjegyzéseket, végül érintkezik a fürdőbiztossal, fürdőigazgatósággal, községi előljárósággal, állomásparancsnoksággal és más, a fürdő életében jelentősebb szerepet játszó személyekkel.

Egy-egy fürdőörson és különítményen átlag 6 nappali órát tartózkodik, amely azonban a gyakorlatban úgy alakul, hogy a kisebb különítményeken kevesebbet időzik és az így megnyert órákat a nagyobb különítményekre fordítja.

Szemleleletet nem ír, ehelyett ellenőrző körútja eredményét bevonulása után a kerületi parancsnokságnak jelenti.

Ez a balatoni fürdőszolgálat. Felelősségteljes és nehéz, de egyike a csendőr legszebb szolgálatainak.

Az angol parlament igazságot kíván a magyar nemzetnek.

SIR ROBERT GOWER, képviselő.

Szolgálatunk a határokon.

Írta: Nagyalásnyi BARCZA JENŐ százados.

Hazánk határvonalai legtöbb helyen teljesen nyitlak, átkelni azokon jóformán bárhol akadály nélkül lehetséges. Határvédelmi szempontból ki vagyunk tehát szolgáltatva szomszédainknak, ami nemcsak háború esetén éreztetné hátrányos hatásait, de békeviszonyok között, a mindennapi közbiztonsági szolgálat ellátásában is, nagy nehézségeket okoz. A büntetettek rövid idő alatt meg tudják közelíteni a határt s az alkalmas pillanatot kivesve, könnyűszerrel juthatnak át idegen területre. De fordítva is ugyanez az eset. Éppen ezért a határszéli szolgálat a megelőző közbiztonsági szolgálatnak is igen fontos ágazata.

Helytelen lenne azt mondani, hogy a határszéli szolgálat csak a határőrség feladata s hogy attól más fegyveres testület — dacára, hogy szintén a határszélen vagy annak közelében van elhelyezve — tartsa távol magát, mert a határszéli szolgálatnak nem pontosan a határvonalon kell lejátszódnia, hanem sokkal messzebb, a belterületen kell megindulnia s a határszél felé haladva mind behatóbban és szigorúbban végrehajtottak lennie.

E szolgálat ellátásából nem szabad kikapcsolni egyetlen fegyveres testületet sem, mert azok szolgálati működésük közben a határterületek különleges életébe bekapcsolódva, sok olyan jelenségről szereznek tudomást, melyek fellett nem térhetnek naprendre s amelyeket belbiztonsági szempontból előnyösen értékesíteni részben állászerű, részben hazafias kötelességük. A Szut. 485. pontja egyébként el is rendeli, hogy „a határszélen és annak közelében elhelyezett csendőrőrsök a határvonal felügyeletében — hivatászerű tennivalóik ellátása mellett — résztvenni kötelesek”.

A határszéli vagy a határszél közelében fekvő őrs tagjainak szolgálatban, vagy szolgálaton kívül soha figyelmen kívül nem hagyható fontos kötelessége s egyúttal — a határszéli szolgálat leglényegesebb kelleke — a szigorú idegenellenőrzés. Ha a belterületen előfordul, hogy egy idegen mellett a járőr szó nélkül elhalad, ez mulasztás, de sokkal súlyosabb, sőt sok esetben jóvátehetetlen mulasztás ez a határszélen, vagy annak közelében. Itt mindenki gyanus, akit a járőr személyesen nem ismer, tehát mindenkinek komoly, részletekig hatoló igazoltatása nélkülözhetetlen. Felületes igazoltatás, mely az igazoltatott részletes kérdésését, útjának céljai felől való beható tájékozódást és a bementetett adatok valóságáról való meggyőződést nélkülözi, annyi, mintha semmi sem történt volna, sőt ennél is kevesebb, mert az illetőt csak felbátorítja s ezután már sokkal nyugodtabban és nagyobb biztonsággal fogja az esetleges későbbi igazoltatásait fogadni.

Nemcsak a csavargó, munkakeresők, a különféle eladásokkal foglalkozó ügynökök és a jótalan határátlépők azok, kik beható ellenőrzést igényelnek. A megfelelő utiokmányokkal ellátott jobb kinézésű és ruházatú — esetleg gépkocsin közlekedő — egyének megfigyelése és szigorú igazoltatása, átmotozása, sok esetben még fontosabb, mert rendszerint ezek azok, akik pontosan kidolgozott terv szerint kelnek át a határon és úzik bűnös és hazánknak ártó üzelmeiket. (Rendszerint ebbe a csoportba tartoznak a politikai célokkal kiküldött ügynökök, a kémek, úgyszintén a nemeztiségek elégedetlenségét szító agitátorok is.)

Szemügyre kell venni azokat s útjuk valódi célja felől feltétlenül meg kell győződni, hogy talán szórakozásból vagy hasonló színlelt ürüggyel mennek a határszélre. Gyakran láthatunk fényképezőgéppel, vázlattömbbel járkáló egyéneket, olyanokat is, akik halászatot színlelve kószálnak, vagy lepkefogó hálóval stb. jelennek

meg a határ közelében. Az ilyen ismeretleneket minden esetben a legszigorúbb ellenőrzés alá kell vonni.

Nem szabad azonban megfélemlíteni a Szut 377. pontjának rendelkezéséről, mely szerint „a személyes ellenőrzés alkalmával a legmesszebbmenő udvariasságot kell tanúsítani és feltétlenül kerülni kell minden olyan eljárást, amely fölösleges zaklatás látszatát kelthetné”, de ez a rendelkezés az igazoltatás részletekbe nyúló alaposságát nem befolyásolja.

A határ közelében portyázó csendőrijárőrnek tehát mindenkit, aki a határ felé, vagy attól a belterület felé igyekszik, észrevenni, megfigyelni és igazoltatni elemi kötelessége. Különös fontossága van ennek a nyílt határszélen, hol a bűnös szándékkal közlekedő határátlépő éberem figyelni a terepet, melyet nagy távolságra könnyen áttekinthet s az átkelésre alkalmas pillanatot és helyet könnyen kikémlélheti. A határszél portyázását tehát a csendőrijárőrnek nem szabad úgy végeznie, mint azt a belterületen rendszerint teszi, hanem apróbb-hosszabb les- és figyelőállások elfoglalásával kell a szolgálatát végeznie, mert a határon közlekedőket csak úgy tudja meglepni, ha megszűröl észre nem veszik, hanem csak akkor, midőn a közeledő egyén eltűnését vagy elmenekülését meg tudja akadályozni.

A lesnek különös jelentősége van a határszéli szolgálatban. Csak az a járőr fogja a szolgálatát sikerrel ellátni, amelyik a határszél minden zeg-zugját ismeri s a terep állandó kihasználása mellett rejtőzve portyázik, jó kilátó pontokon figyelő állást foglal, ahonnan szemmel tarthatja azt a tereprezést is, amelyet már átportyázott.

A portyázó járőr figyelmének ki kell terjednie a mezőgazdasági terményeket szállító előfogatokra, gazdasági kisvasutakra s általában minden járóműre, amely időleges, vagy állandó engedély alapján a határon át szabadon közlekedik. Ilyenek biztos ellenőrzésére a megbízható alkalmazottakból szervezett bizalmi rendszer szolgál, kiktől a szállítmányok tartalmáról és minden kapcsolatos tudnivalóról — némi irányítás után — pontos értesüléseket szerezhet a csendőr.

Jól tudjuk, milyen fontos kötelessége az őrs legénységnek az is, hogy a szomszédos őrsök közbiztonsági viszonyai felől tájékozva legyen s az ott elkövetett bűncselekményekről, azok elkövetési módjáról és nyomozási eredményéről pontosan értesüljön. Fokozottan fontos azonban a határ másik oldalán lévő köz- és állambiztonsági viszonyokról való állandó és részletes tájékozódása is. Nem minden őrs van abban a helyzetben, hogy az idegen állam szomszédos csendőr-őrsével érintkezést tarthat fenn. Ez viszont nem jelenti azt, hogy ne is legyen tájékozott a határon túl történetekről. Erre minden eszközt és alkalmat meg kell ragadni és a szomszédos állam viszonyai felől, különösen a határ közelében történt események felől állandóan érdeklődni kell. Az érdeklődés eredményezte adatgyűjtés eredményesen felhasználható és az előjáró parancsnokságok és a hatóságok tájékoztatására is alkalmas.

Hazánk nyugodtnak mondható közbiztonsági viszonyai dacára jól tudjuk, hogy a nemzet- és társadalom-ellenes szervezkedések nem szünetelnek. Azt is tudjuk, hogy ezeket a szervezkedéseket főleg külföldről irá-

Az igazság 15 évvel ezelőtt indult Párisból, de még mindig nem jutott el Budapestre.

IL TEVERE.

nyítják. Az irányításhoz szükséges levelezés és pénz a határon át a legraffináltabb úton-módon jut az országba, aminek megakadályozását, vagy legalább csökkentését, csak a határszéli szolgálat tökéletessége eredményezheti.

Mint említettem, a határszéli szolgálatnak nem kizárólag a határvonalon kell folynia, hanem már mélyen a belterületen kell kezdődnie. A közelmúltban az osztrák határ felé eső egyik belterületi vasútállomáson sikerült elfogni két olyan egyént, kik nagyobb mennyiségű tiltott röpiratot hoztak az országba. Félre-eső mellékutakon, kerülve minden lakott helyet, kikerülve a határszéli vasútállomást, olyan helyen ültek vonatra, ahol a csekély utasforgalmú megállóhely félreeső volta miatt ezt — elgondolásuk szerint — a legnagyobb biztonsággal megtehették. A jól kiépített hirszolgálatnak volt köszönhető, hogy a gyanús utasokat a következő állomáson már járőr várta, mely bóröndjeiket átvizsgálva a röpiratokat megtalálta. (Emlékeztetem olvasóimat az 1930. évi szeptember 20-án a 27. számban megjelent cikkemre, melyben a vasút-ügyeleti szolgálat ellátásáról írtam.)

A határszéli szolgálatnak lényeges kelléke a jól kiépített bizalmihálózat, mert e nélkül az őrs legnagyobb igyekezettel végzett határszéli szolgálata is csak félmunka. Az a bizalmi rendszer jó, mely az óramű pontosságával működik és az őrsnek azonnal tudomására ad minden, még kevésbé fontosnak látszó eseményt, vagy jelenséget is. A határ mentén mezei munkát végző megbízható szántó-vetőnek éppen úgy az őrs tudomására kell adnia egy idegen megjelenését, mint a rendszeres hirszolgálatra alkalmazott egyénnek. E hálózat teljes kiépítése és állandó fejlesztése természetesen az őrsre beosztott legénység ügyességén és ügybuzgalmán múlik.

Sok szó esett már arról az intézkedésről, hogy a határ mentén húzódó 100 méteres sávba csendőrrjárőr csak az illetékes határőrszerv előzetes értesítése mellett léphet be. E rendelkezés 5 év óta gyakorlatilag érvényben van, ezért annak jelentősége és eredménye teljesen ismeretes. A csendőrrjárőrök magát a határvonalat nem portyáztatják; ez nagyon hátrányos, hiszen ezáltal a határszél közvetlen ellenőrzésére egy lehetőséggel kevesebb alkalom nyílik, ez pedig nem áll az ország biztonsága érdekében, de nem szolgálja a határőrség érdekeit sem. A határőrség sok helyen csupán álló őrségeket tud felállítani s ezért az ilyen határrészekben a határvonal beható portyázása és ellenőrzése meglehetősen hézagos.

A 100 méteres határsávba eső tereptárgyak leportyázása — rendszerint az illetékes határőrszolgálatnak egyszerűen adott hozzájárulása alapján — ma is akadály nélkül történik. Ilyen helyeken tehát a rendelet tulajdonképpen nincs betartva. Üldözés esetén sem torpanhat meg a járőr a 100 méteres határsávnál, hanem csak a határon érhet véget a büntetett kézrekerítése érdekében kifejtett igyekezete. Igen célszerű volna tehát a rendszeren úgy változtatni, hogy a 100 méteres határsávba a szolgálatban álló csendőrrjárőrök minden alkalommal, az illetékes határőrszolgálatnak előzetes értesítése vagy közreműködése nélkül is beléphessenek, mert ez esetben alkalom

nyílik a határszél sűrű portyázására is, más részről pedig a jogosulatlan határátlépők és gyanús idegenek kézrekerítése, valamint a csempészek fokozottabb ellenőrzése is lehetségessé válik. E belépés utólagos bejelentése csupán akkor legyen kötelező, ha olyan ügyben járt el a járőr, mely a határőrséget közvetlenül, vagy közvetve érdekli, vagy érdekelheti. A rendelet értelmében a csendőrrjárőröknek nem szabad pl. a Duna partját leportyáznok s ez az ott orvhalászattal foglalkozó egyének ellenőrzését, búvóhelyeik felkutatását is megakadályozza, ami gyakori panaszokat eredményez, mert ezt viszont a határőrség sem végzi, nem is véggezheti, mert nem feladata.

Nem lényegtelen szempont az országhatárt képező folyók átkelési pontjain lebonyolódó forgalom ellenőrzése sem. A kompokat, hidakat igénybevevő utasok megfigyelése is közbiztonsági érdek. De, azt hiszem, felesleges is tovább bizonyítanom, hogy a 100 méteres zónába eső pontok feltétel nélküli, beható és meglepetésszerű ellenőrzése éppen olyan fontos érdek, mint a 150 méternyire levőké.

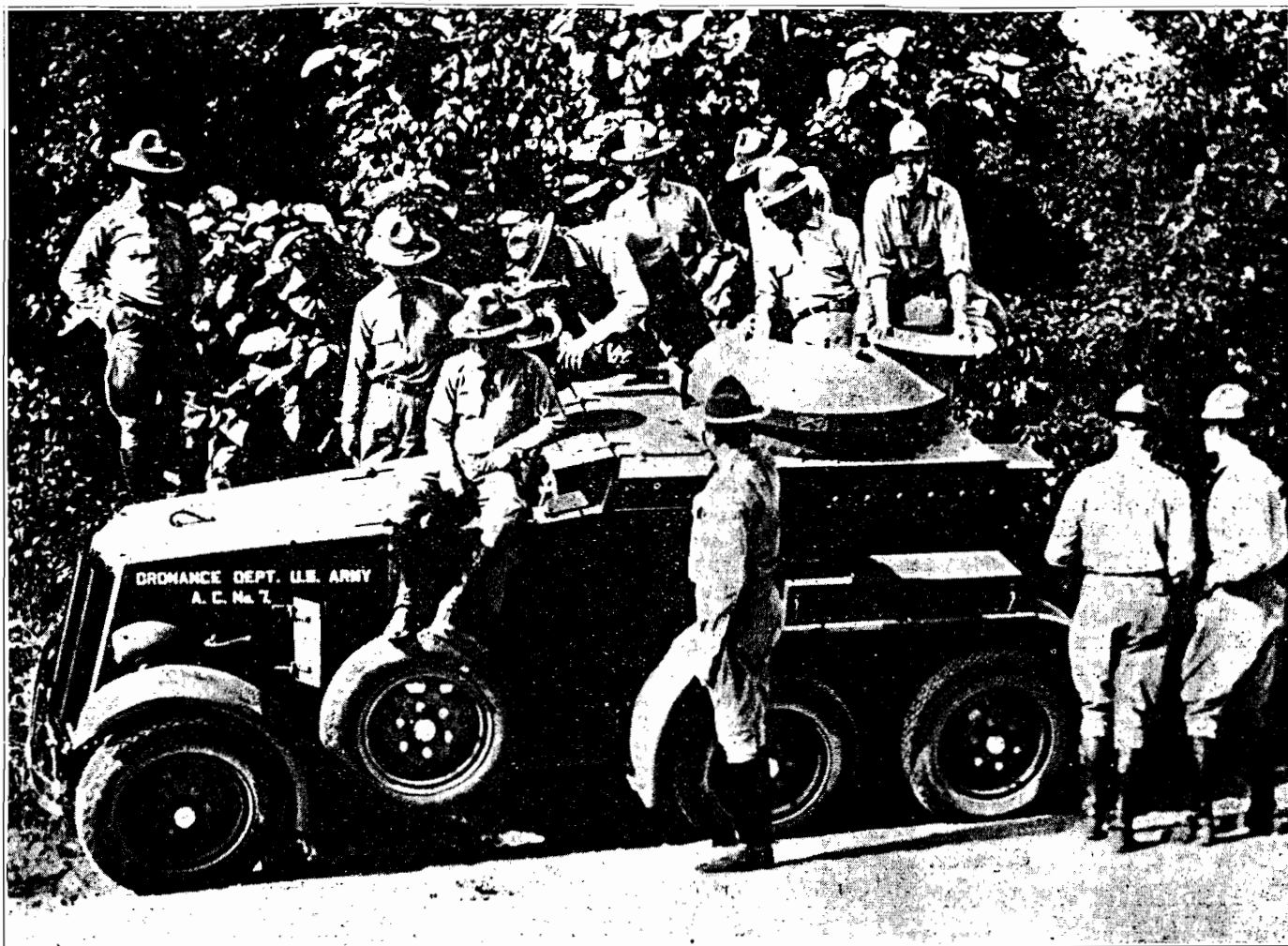
A csendőrrjárőröknek a határsávban leendő akadálytalan közlekedése tehát a szolgálat érdekében áll; emellett eltörpülnek azok a szempontok, melyek az említett rendelkezés életbelépését eredményezték. A határsávba való belépés bejelentése egyébként is csak felesleges teher az érdekelt őrsnek, vagy járőrnek.

A csendőrség és határőrség összműködésének tökéletesnek kell lennie, ami magába foglalja, hogy a csendőrrjárőrök a közbiztonságot érintő cselekményeket, a határőrök pedig a határvédelmi szolgálatban előadódott eseményeket kölcsönösen közölje. A határszéli szolgálat teljesítésénél nem eltiltani, de egyenesen kötelezővé kellene tenni a csendőrrjárőröknek a határőrbódékban való megjelenését, hogy az őrbódékban lévő állóőrökkel az észlelteiket kölcsönösen kicseréljék. A mai tilalom mellett a határőrség portyázó járőreivel a csendőrrjárőrök sohasem találkozhatnak. Két-három hónap is elmúlik, míg egy határőrrjárőr csendőrrjárőrrel találkozik, mert a csendőrrjárőr közvetlenül a határszálen nem jelenhetik meg, a határőrrjárőr meg viszont beljebb nem igen portyázik. E rendelkezés mellett lehetetlen teljes érvényt szerezni a Szut. 487. pont 2. bekezdésében előírtaknak, hogy t. i. „a határszéli szolgálatot rendszeresen ellátó szervekkel szoros kapcsolatot kell fenntartani”, mert ettől az érintkezéstől éppen a gyakorlati szolgálat legfontosabb tényezői: a járőrök kölcsönösen el vannak zárva.

Utasításunk a 485. 3. bekezdésében rámutat arra, hogy „ott, ahol a létszámviszonyok, valamint a közbiztonsági viszonyok megengedik, a határvonalat mind éjjel, mind nappal lehetően gyakran kell leportyázni, sőt ebből a célból megfelelő külön őrszolgálatokat is össze lehet állítani”. A határ portyázása céljából összeállított külön őrszolgálati beosztás azonban meglehetősen ritka, ami nem annyira a nélkülözhetőséget, hanem inkább azt mutatja, hogy sok őrsparancsnoknál e szolgálat fontossága nem egészen átérezett. A határszéli őrszolgálati beosztás összeállításánál különös figyelemre kell méltatni a határszél körül vezető félreeső mellékutak leportyázását, a határszél közelében levő fedett tereprészek megközelítésének és leportyázásának módzatait, úgyszintén a lakott helyek (szállodák, korcsmák stb.) idegenforgalmának ellenőrzését. Az utóbbi tevékenységnél nem járhatunk el elég alaposan; itt nincs felesleges fáradság és nincs adat, melynek beszerzése, — bármilyen jelentéktelennek lássék is — fontosság-

Európa katasztrófa felé halad, ha nem módosítják a békeszerződéseket.

BOHEMIA.

Amerikai tisztiiskolai növendékek a páncélgépkocsit tanulmányozzák.

gal nem bírna. A határszélen letelepedett idegenek megfigyelése a portyázó járőrök külön feladata, — e célra a Szut. 366. pont szerint külön járőrt is lehet vezényelni, — mely feladat megoldásánál nem szabad megelégedni azzal, hogy az idegen a hazafiasságát hangoztatja, de még az előbbi lakhelyéről visszakapott tudakozó-ív megnyugtató adataival sem. Legjobb példa erre környező államainknak már rendszerré vált eljárása, hogy a határ közelében saját fajuknak szemükben teljesen megbízható egyénein kívül másit letelepedni nem engednek. A határszéltől távolabb eső területre szorítanak mindenki másit s ily szempontból a birtokvásárlásokat is a legszigorúbban ellenőrzik.

A határszéli utazásellenőrző kirendeltségek feladatkörébe az idegenrendészet végzése is beletartozik. Helytelen lenne azonban, ha az az őrs, melynek területén ilyen kirendeltség működik, az idegenrendészetrel járó kötelesek teljesítése alól emiatt mentesítve érezné magát. E kirendeltségekhez rendszerint nem tartozik meghatározott terület, így az általuk végzett idegenellenőrzés a kirendeltség vezetőjének egyéni elgondolásához igazodik. Az érdekelt őrsnek a kirendeltséggel való állandó összeköttetés fontos feladata, mert ez az idegenellenőrzést rendszerint eredményessé is teszi. A Szut. 59. §-a a külföldiek ellenőrzésének szabályozásánál határozottan nem mondja ugyan, hogy a kirendeltségeknek az idegen érkezéséről az őrsöt értesíteniük kell, de a rendelkezések szelleméből ez következik. Nem szabadna tehát napirendre térni semmi olyan

helyzet felett, mely az őrsöt szolgálata ezen igen fontos ágából bármilyen formában kikapcsolni akarná.

A határszéli szolgálat eredményességét jól át gondolt s a helyi viszonyok kívánalmaihoz simuló átkutatásokkal fokozhatjuk, amit a Szut. 486. pontjában meg is említ, csak azért tartani átkutatást, mert már rég nem volt, céltalan, de viszont ott, ahol ez valóban szükséges, meg nem bocsátható hiba volna elmulasztani. Célszerű ebbe belekapcsolni az összeműködésre hivatott idegen fegyveres testületek tagjait is, de rájuk csak olyan feladatok megoldását kell bízni, melyre hatáskörük, hivatásuk és kiképzésük sajátossága szerint tényleg képesek. Az ilyen átkutatásoknál — a határőrséggel történt előzetes megállapodás után — természetesen a 100 méteres határsávot is tekintetbe kell venni.

Az itt elmondottakkal csupán összefoglaló képet akartam adni a határszéli szolgálatról, melyhez még hozzátartozik annak megemlézése is, hogy a csendőri fegyverhasználati jogának a határszélen való nagymértékű kiterjesztése is a határszéli szolgálat fontosságát bizonyítja.

A horvát katonák történetében sajátságos, hogy míg a harmincéves háborúban mint könnyű lovasok váltak ismertté, ezen háború után és azóta mindig, majdnem kizárólag mint gyalogos katonák szerepeltek.

Csendőrhistóriák.

Apa és fia.

Az 1900-as években szolgált egy Balog nevű öreg csendőr. Neki két csillagja volt, a fiának pedig három, mert az szakaszvezetéséig vitte bakáéknál. Karácsonykor hazaérkezett a fiú szabadságra. Az öreg csendőr büszke volt a fia három csillagjára, de féltette tőle a maga két csillagjának a becsületét s ezért minden bajnak elejét veendő, katonás szigorral fogadta a fiút. A legcsekélyebb okok miatt megdorgálta. Egy ilyen korholás során gondolt egyet a fiú s nagyot kiáltott az apjára:

— Vigyázz!

Balog öreg csendőrnek nyitva maradt a szája csodálkozásában, hogy ez is megeshetett vele, de hát ott volt a fia nyakán a három csillag, ezt nem lehetett letagadni s így az öreg nagy mérgesen vigyázzba vágta magát. A szakaszvezető úr pedig megleckéztette a tizedest, hogy máskor a feljebbvalóját ne oktassa ki.

Nem szólt Balog csendőr semmit. Mikor azonban este hazajött a fia s levetette a zubbonyát, akkor nyeregben érezte magát. Kiadós nyaklevessel kezdte a „kioktatást”, melynek során megmagyarázta a csillag-talan állapotra fogott szakaszvezetőnek, hogy igaz: a tizedes köteles a szakaszvezetőnek engedelmessé válni, de a fiú is az apjának. Utóbbinak még ahhoz is joga van, hogy felképelje a fiát, ha nem fogad szót. Ennek gyakorlati bemutatása után aztán helyrebillent az egyensúly és az öreg csendőr lelki nyugalma.

Cápcbőr.

Próbacsendőr vizsgán azt kérdezték egy román ajkú próbacsendőrtől, hogy miből gyártják a kard markolatát. A próbacsendőr felelt:

— Apácbőrből.

Kijavítják, hogy nem apácbőr az, hanem cápcbőr. Hogy jobban megértse, azt is megmagyarázták neki, hogy az apáca nő, a cápa pedig hal. Erre a próbacsendőr igyekezett kijavítani az előbbi feleletet:

— Olyan apácbőrből, aki meg van halva.

Ügködés...

A szakaszparancsnok mindent rendben talál, de a szolgálati jegyén annyi hiányt mégis bejelent, hogy a falióra áll. Rövidesen jön vissza az őrsre a szolgálati jegy a következő szöveggel: Ftg. jelentse, mi történt az órával? Az őrsparancsnok jelenti: Megindítottam.

Mulatas.

Azt mondja egy tolvaj cigánynak a járőr:

— No more, most aztán elhúzzuk mi a nótádat!

— Nem irdemes nekem muzsikálni — legyint szomorúan a cigány, — nincs egy fityingem se.

Kölcsön.

Fiatallal csendőrök az első önálló szolgálatra bizonyos szorongással készülődnek. Így volt vele történetünk hőse is, akinek a havi szolgálati idejéből 3 óra hiányzott s az őrsparancsnok a hónap utolsó napjára hagyta ennek az adósságnak a törlesztését. Mivel viszont mindenki másnak megvoltak a szolgálati órái, egyedül akarta a csendőrt helyi szolgálatra vezényelni.

A fiatal csendőr szorongott az első önálló szolgálathallatára s ezt egy idősebb bajtársa meglátta rajta. Mikor megtudta, mi a baj, azt mondta neki:

— No, ezen könnyű segíteni! Nekem több a szolgálati órám, mint amennyi kellene, szívesen adok én kölcsön neked 3 órát, a jövő hónapban aztán visszaadod. — Felderült a csendőr arca s berobogott az őrsirodába:

— Tiszthelyettes úr, alázatosan jelentem, nem kell szolgálathoz mennem, mert X. törzsrörmester úr 3 órát kölcsönadott, a jövő hónapban majd visszaadom neki.

Kakas a szalmán.

Tikkasztó hőségben egy majorhoz érkezik a járőr. Elhatározza a járőrvezető, hogy az erre a célra kiszemelt akácfa árnyékában megtartja a kispihenőt. Mivel a béresek éppen akkor hordottak oda szekerre való friss szalmát, megvolt a pihenőalkalmatosság is.

Elhelyezkedett a két csendőr a szalmában s előbb gondolataikba, majd álomba merültek. A friss szalma természetesen lesüppedt alattuk, nem látszottak ki belőle, csak az egyik kalap tollforgója lengedezett a tetőn. Meglátta ezt egy béres, aki nem tudta, hogy csendőrök pihennek ott s a karikásostort megcsördítve, elteremtettézte magát:

— A fene a kokasát! Már megint a szalmán kapar!

Szólt és úgy odacsördítette a „kokasnak”, hogy a csendőrkalap teteje hangos csattanással behorpadt. Erre felébredtek a csendőrök, felugrottak, a meghökkenett béres pedig megkövülve nézte őket darabig, aztán eloldalgott.

— Hát, minek hordanak kokasfarkot — dörmögte, amikor már kellő távolban volt a járőrtől.

Írásbeli feladat.

Egyik csendőr az őrsön lopási eset nyomozásának a leírására kap írásbeli feladatot. Egyideig gyorsan szántja tolla a papírost, láthatóan beleélte magát a feladatba, egyszerre azonban megtorpan a toll s ott marad állva a levegőben, a csendőr pedig a fejebúbját vakargatja csendesesen, ami tudvalevőleg a mély gondolkodás jele. Észreveszi ezt az őrsparancsnok s megszólal:

— No Kovács, nem megy?

— Tiszthelyettes úr, alázatosan jelentem, menne már, de a gyanúsított nem akar beismerni...

Ki fia a csendőr?

Országos vásáron három öregasszony harisnyára alkudozik. Éppen arra halad el a vásárügyeleti járőr. A járőrvezetőnek eszébe jut az édesanyja s elhatározza, hogy vesz a számára néhány pár harisnyát vásárfiának. Mivel pedig megszokta, hogy járőrtársával minden gondolatát közölje, ezt a vásárlási szándékát is megmondotta neki.

Mikor ezt az öregasszonyok meghallották, oldalt állottak s az egyik sandán nézve a csendőrrre, azt mondotta:

— Csöndér urak, hát maguknak is van édesanyjuk?

Hang a háttérből.

Cigánykaravánt fogott el a járőr s bekísérte a főszolgabíróhoz. Az átvétel alkalmával az írnök megkérdezte a járőrvezetőtől, hogy bántalmazták-e a karaván tagjait? A járőrvezető megmondotta, hogy nem bántották a cigányokat. Ekkor a karaván egyik hátul ácsorgó tagja elsőhajította magát:

— Ju-u-u-j, de hazsudik!

Ki az, aki ne jöjjön.

Krumplilopáson érik a cigányt s megfenyegetik, hogy jön a szolgabíró úr. A cigány hányavetén feleli;

— Hát, azs gyihet. Csak a naccságos érmester úr ne gyíjjen!

Mi a jobb?

Járőr kíséri a lopáson ért cigányt. A gyerekek csúfolják:

— Ni, a Miska cigányt megint csendőrök kísérik.

A cigány egy darabig tűrte a csúfolkodást, de aztán kitört belőle:

— Inkább á csendér, mint a pap.

Első segély.

Az iskolából az egyik drávamenti örsre került ki egy próbacsendőr. Az első szabad vasárnapján a folyóparton sétálgatott s egyszer csak látja, hogy fuldokló cigányt húznak ki a vízből. Nosza — gondolta magában a próbacsendőr — itt az alkalom, hogy megmutassam, mit tanultam az iskolában. Ezzel nekirugaszkodott s futni kezdett a fűre fetekett cigány felé.

Mikor azonban a cigány meglátta a feléje rohanó csendőrt, feltámadt benne az ősi ösztön, felugrott és futni kezdett. A próbacsendőr azonban nem hagyta magát. Utána iramodott, elfogta, letépte a földre, megmarkolta a csuklóját:

— Nem addig van az! Vízből húztak ki moré, neked mesterséges légzés van előírva.

Rátérdelt és szabályszerűen végrehajtotta rajta a mesterséges légzést, ahogy a vízbőlmentési órán tanulta.

A villámok útja.

Cigányt kísért a járőr, méghozzá veszedelmesen, bilincsen. Közel jártak a laktanyához, mikor irtózatossal dörgéssel, villámlással kitört a vihar. A cigány nem kérte magát, nyújtogatta a lépteit, mert az eső is megeregedt. A járőr is igyekezett természetesen.

Mikor a laktanyától már csak néhány lépésnyire voltak, rettentő dördült az ég és becsapott a villám a laktanya udvarán levő akácfába. A cigányból kitört az őszinteség:

— Oh, Istenem, dé jól tudod, hová kell csápn!

Öreg magyar igazsága.

Nyár derekán pincék mentén portyázott a járőr. A járőrvezető ismerte az öreg magyart, aki az egyik pincében egyedül borozgatott.

— Jó napot adjon Isten, István bátyám! Na, hát csak így egyedül? — üdvözölte a járőrvezető.

— Egyedül ám! — felelt az öreg — mert így az igazság. Akkor is egyedül voltam, amikor a szőlőt kellett kapálni...

Cigányhízelgés.

Idegen örskörletben nyomozott egy járőr. Mikor az egyik község cigánytanyájára felé közeledett, a purdék azt sem tudták, hová bujjanak. Egy öregasszony azonban felfedezte, hogy idegen járőrrel van szó s természetesen igyekezett az ismeretlen csendőröket valamivel lekenyerezni.

— Ne féljete bibások! — bízta a csemetéket. — Ezsek itten árányos urak, ezsek finum csendírek, ezsek ázs urak nem bántanak minket, mint azsok a miénkek, ázsok a rondák — és barátságosan rávigyorgott az ismeretlen csendőr urakra.

De hát persze az „árányos” csendőrökből is egyketőre kiábrándult az öregasszony, mert azok is csak megtalálták a cigánytanyán a lopott sonkát.

Ő is úgy akarta . . .

Déltájt érkezik a járőr a bíróékhoz. Eppen ebédnek. A bíróné barátságosan meghívja a járőrt. Nem akarják visszautasítani. Majd csak visznozzák valamivel.

Rangsorban merít a járőr. A járőrvezető után jön a másodcsendőr, aki még hozzá próbacsendőr is. Úgy telemeríti hát a tányérját levessel, hogy aztán már csak vakmerő és kétségbeesett egyensúlyozási műveletekkel tudja a tányért maga elé huzkodni. Röstelli a dolgot a járőrvezető s rászól a próbacsendőrré:

— Ejnye Kovács, inkább kétszer kell venni.

A próbacsendőr ráhagyta:

— Úgy is akarom.

Tagvak . . .

Annak idején az egyik csendőr karhatalmi század tűzerekkel együtt a budapesti Hadik-laktanyában volt elszállásolva. Mivel azonban a szobákban sok volt az éjszakai nyugalmat háborgató bogár, a csendőrök is, meg a tűzerek is kiköltöztek szalmazsákjaikkal a folyosókra. A tűzereknek korábban kellett kelniök. A tűzérnaposok tapintatosak voltak s hogy a csendőröket fel ne zavarják, hajnalonként egyesével költögették a tűzereket, mondván:

— Tagwache! — amit azonban tűzér — nem tűzér, minden magyar ember csak tagvagnak szokott mondani.

Az egyik hajnalon egy csendőr — aki előbb honvéd volt — felébredt ennél a műveletnél s igen elcsodálkozott, hogy a tűzérnapos sorra rázza az embereket s közben egyre azt hajtogatja, hogy — Tagvak. Nem is állhatta a csendőr szó nélkül:

— Hallja csak napos, miért nem nézi meg este, hova fekszik az a Tagvak? Akkor nem kellene mindenkit sorra rázogattui, hanem egyenesen hozzámehetne és felköltöthetné!

Ki a jó csendőr?

Iskolázás közben az örsparancsnok kitekint az ablakon s meglát a háztetőn egy macskát.

— Kovács csendőr, mi az ott?

— Macska, — jelenti a kérdezett.

— Nem macska biz az, hanem medve! — mondja az örsparancsnok.

— Nem medve az, tiszthelyettes úr, hanem macska...

— mondja álmélkodva a csendőr.

— No, ugye, hogy medve?! — kérdezi az örsparancsnok a másik csendőrtől.

— Alázatosan jelentem, medve! — feleli a második csendőr.

— Jól van! Maga a jó csendőr! Ha én azt mondom, hogy medve, akkor medve.

A közlekedési csendőr.

Mikor az első közlekedési járőreink megjelentek az országotokon, sokan megbámulták őket. Az egyik motoros járőr vasárnap délelőtt egy község bejáratánál állófigyelő szolgálatot tartott. A közeli kocsmá előtt a falusiak csoportja beszélgetett. Mikor a motoros járőr elébükrobogott s megállott, az egyik legény szájátva kérdezte:

— Üristen, hunnadj gyühettek ezek?

— Majd én megmondom, — szólalt meg egy idősebb magyar. — Hát, először vannak körleti csöndérek, ezek a mieink, akik gyalog járnak. Aztán vannak a szakasz-béliek, azok biciklivel járkálnak, azok meg, akik most idegyűttek, azok a biciklimotoros megyejáró csöndérek. Ezeknek se falujuk, se tanyájuk...

CSENDŐR LEKSZIKON.

7. kérdés. Egy köztemető bezáratván, új köztemető nyílt meg. A használaton kívül helyezett köztemetőben erre megindult a síremlékek széthordása. Az elhaltak hozzátartozói ugyanis a sírköveket áruba bocsátották, ami sokakban keltezt megütközést. Nem ütközik-e ez a temetőromboló cselekmény valamely törvényes rendelkezésbe?

Válasz. A leírt cselekmény semmiféle jogszabályba nem ütközik, feltéve, hogy a temetővel rendelkező egyházi vagy világi hatóság, esetleg helyhatósági szabályrendelet nem állapított meg különleges intézkedéseket a temető elhagyása után történendőkre vonatkozólag. Általában a bezárt temetőkön nem gyakorolnak hatósági felügyeletet. Budapesten is elég kegyeletstörté látványt szolgáltatnak a régi, elhagyott temetők. Az értékes síremlékek ily körülmények közt gyors pusztulásra vannak ítélve s nem csoda, ha az elhaltak hozzátartozói félreletesik kegyeleti szempontjaikat s a síremlékeket idejekorán értékesítik. A csendőr csak nyilvánvalóan fennforgó bűncselekmény gyanúja esetén avatkozzék be az ilyen dolgokba, bár semmiféle szempont sem tiltja neki, ha a keresztény kegyelet követésén és a nemes ízlés parancsain örökdi. Sokszor nehéz jogi kérdés különben annak eldöntése, ki jogosult rendelkezni valamely megholtak sírjával, illetőleg síremlékével.

8. kérdés. Valaki iparigazolványt kap, mint műszerész s kerékpárokat, rádió-készülékeket, varrógépeket árusít. Feljósítja-e az iparigazolvány óra-árusításra, valamint tört arany vásárlásával lebonyolított kereskedésre is?

Válasz. A műszerész-ipar igazolvány alapján üzhet, képezéshez kötött ipar. A fennálló törvényes jogszabályok általában csak felsorolják a képezéshez kötött iparokat s így a gyakorlatban sokszor vitás, mit kell érteni a felsorolt elnevezéseken. Egyes esetekben a törvény vagy rendelet közelebről is meghatározza az illető elnevezés alá tartozó ipari foglalkozásokat, még pedig vagy oly módon, hogy a felsorolt elnevezés mellett zárójelben közelebbi meghatározásokat is említ, vagy pedig oly módon, hogy az illető ipar fogalmát részletesen meghatározza. Ily meghatározás van például az 1884:XVII. törvénycikkből iktatott iparigazolvány módosításáról szóló 1922:XII. törvény cikk végrehajtását szabályozó 78.000/1923. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendeletben, mely meghatározza a fehérműtisztító, női divatkalapkészítő és a kalapozó-ipar fogalmát. Ha a törvény vagy rendelet nem tartalmaz útbaigazítást, az iparhatóságok gyakorlata szab irányt.

Egyébként jogszabály az is, hogy a rokontermészetű iparok keretében egyik iparról át lehet térni a másikra, úgyszintén több rokontermészetű iparnak halmozott gyakorlása is lehetséges s nem köteles az illető iparos külön igazolni a másik iparra előírt szakképzettséget. Azonban az az iparos, aki a rokoniparok keretében az egyik iparról a másik iparra kíván áttérni, úgyszintén az is, aki több rokontermészetű ipart kíván halmozottan gyakorolni, ezt a szándékát köteles bejelenteni az iparhatóságnál s egyszersmind be kell mutatnia iparigazolványát is. Az iparhatóság megvizsgálja, hogy az az ipar, amelyre az iparos áttérni kíván, illetőleg az az ipar, vagy azok az iparok, amelyet vagy amelyeket az iparos eredeti ipara mellett még gyakorolni kíván, az eredeti iparral rokontermészetűek-e. Igenlő esetben az ipar eredeti iparigazolványára számmal és kelettel ellátott határozat alakjában rávezeti a bejelentés adatait és az iparigazolványt a bejelentés vételétől számított 8 nap alatt visszaküldi a bejelentőnek.

Véleményünk szerint a kérdésben említett iparosnak, ha órával és tört arannyal is akar kereskedni, ezzel az emlí-

tett bejelentéssel kell élnie, mert különben kihágás gyanújába esik.

9. kérdés. Házkutatás során a járőr oly bűnjeleket is talál, amelyek egy más örskörlet területén elkövetett, más kir. ügyészség illetékessége alá tartozó bűncselekményre vonatkoznak. A járőr őrizetbe vevén ezeket a bűnjeleket is, az illetékes örsöt kell-e értesítenie, vagy az illetékes kir. ügyészséghez kell jelentést tennie?

Válasz. Először az illetékes örsötől kell megtudnia, miként áll a bűnjelek feltalálásával összefüggő nyomozás ügye? Ha ez befejeződött s az örs már megtette jelentését az illetékes kir. ügyészségnek, legcélszerűbb, mert gyorsabb, az illetékes kir. ügyészséghez tenni jelentést. Ha ellenben a nyomozás még az illetékes örsön folyik vagy pótnyomozás van folyamatban, ide kell megfelelő értesítést küldeni.

10. kérdés. Csendőregyén szolgálton kívül kihágás elkövetését észleli. Mi a kötelessége a Szut. szerint?

Válasz. A csendőrnek a Szut. 82. pontja értelmében szolgálton kívül sem szabad szem elől tévesztie hivatásbeli kötelességeit. Figyelemmel kell kísérnie a körülötte történő eseményeket s ha rögtön közelélnie nem szükséges, azokról — fontosságukhoz képest — azonnal vagy a lakanyába visszatérése után őrsparancsnokának jelentést tesz. Ha szolgáltilag fellép, a Szut. 300. és 301. pontjában foglaltakat kell szem előtt tartania. Mit kell a csendőrnek felmerült esetben tennie, ezt az eset körülményei döntik el. Ha a csendőr szemeláttára elkövetett kihágás másoknak is szemet szúrhat és a csendőri tekintélyre károsan hathat ki, ha a csendőr szó nélkül tovább megy, szolgáltilag fellépése megokolt. Ha azonban jelentéktelen dologról van szó, amely esetleg a csendőrön kívül másoknak fel sem tűnhetik, az azonnali fellépést mellőzni kell.

11. kérdés. Milyen kihágást követ el, aki a kukoricamoly ellen való védekezés tárgyában kiadott rendelkezéseket megszegi s hova kell megtenni a feljelentést?

Válasz. Aki az e tárgyban kibocsátott rendelkezéseket szándékosan vagy gondatlanul megszegi, az 1894:XII. t.-c. 95. §-ának k) pontjába ütköző kihágást követi el. Az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik (főszolgabíró, városokban a rendőrségi bíraskodással megbízott tisztviselő, illetőleg a polgármester, vagy helyettese).

12. kérdés. A gyanúsított kocsmái verekedők megriasztása végett riasztó lövést tesz pisztolyából. A verekedők szétugrottak, panaszt senki sem tett. A gyanúsítottnak fegyvertartásra engedélye van. Őrizetbe vehető-e a pisztoly, ha ellene a járőr kihágás miatt feljelentést tesz?

Válasz. Leghelyesebb, ha ilyen esetben a csendőr nem vesz tudomást az ügyről. A gyanúsított végre is közérdekű magatartást tanúsított a riasztó lövéssel. A Btk. 115. §-ának 1. pontjába ütköző kihágás fennforgásához pedig szó fér, mert ennek előfeltétele, hogy a hatóság kifejezetten megtiltsa a községben vagy ennek közvetlen közelségében a lövést. Ez a kihágás egyébként oly esetre vonatkozik, amikor valaki köz- vagy jogos magánérdek esetén kívül lö, vagy lövöldöz.

13. kérdés. A gyanúsítottak, mint tartásra kötelezett gyermekek, elaggott édesanyjuktól megvonják a szükséges táplálékot s az emiatt súlyos betegségbe esik. Milyen bűncselekményről van szó?

Válasz. A cselekmény a Btk. 287. §-ának 2. bekezdésébe ütköző, a 3. bekezdés szerint minősülő elhagyás büntette. Itt természetesen az elhagyás nem betű szerint értendő, hanem az elhagyás átvitt értelemben is idevág, amikor a gyanúsított a koránál vagy állapotánál magán segíteni nem tudó személyt ápolás és felügyelet helyett olyan helyzetbe hoz, aminőben az van, akit elhagytak s akivel senkinek törődik. A nyomozásnál tehát ezekre a körülményekre nagy súlyt kell helyezni s a nyomozás adatainak részletesen meg kell állapítani a sértett tehetetlenségét és a gyanúsítottak szándékos magatartását a sértett egészségére és testi épségére káros eredmény előidézésében.

14. kérdés. A gyanúsított mezőrendőri kihágást követ el s 5-6 pengő kárt okoz. A sértett nem akarja, hogy a községi előjáróság bíraskodjék a dologban, hanem azt kívánja, hogy a főszolgabíró elé kerüljön az ügy. Törvényes alapja van-e ennek a kívánságnak?

Válasz. Az 1894:XII. t.-c. 103. §-a értelmében a mezőrendőri kihágás elbírálása a községi előljáróság hatáskörébe tartozik, ha a kár 40 pengőnél alul van. A sértett kívánóságának tehát törvényes alapja nincs. Mindenesetre elérheti azonban a célját, ha kárát túlozva, 40 pengőnél nagyobb összegre teszi. Ilyen esetben ugyanis a főszolgabíró jogosult arra, hogy a túlzott kárigényt a nyomozás adataihoz képest figyelmen kívül hagyva, a községi előljáróság hatáskörébe utalja az ügyet.

15. kérdés. A sértett lakást bérel a gyanusítottól évi bérért. Beköltözése előtt azonban kedvezőbb bérlet miatt felmondja a bérletet s a lakásba be sem költözik. A gyanusítottnak 1 havi bérösszeget ajánl fel a szerződéstől való elállás fejében. Ez azonban ezt nem fogadja el, hanem 3 havi bérreślzletre tart igényt. Mikor pedig a sértett el akarja vitétni a kivenni szándékolt lakásba előzőleg beakartározott fáját és szénét, a gyanusított ezt nem engedi meg, hanem a fa és szén kiadását a 3 havi bérösszeg megfizetéséhez köti. Forog-e fenn bűncselekmény gyanúja?

Válasz. Nem forog fenn, mert a bérlőnek tulajdonában lévő s a bérlemény területén lévő ingóságaira a lejárt negyedévi bérösszeg erejéig a bérbeadónak törvényes zálogjoga van. Ha tehát a bérbeadó ragaszkodik a negyedévi bérösszeg megfizetéséhez, nem jár el jogtalanul. A jogvita polgári per útjára tartozik.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A berekböszörményi kettős gyilkosság kiderítése.

(Nyomozta: a berekböszörményi őrs a debreceni nyomozó alosztály támogatásával.)

1933. évi március hó 28-án a kora reggeli órákban, a román határ mentén fekvő Berekböszörmény községben Pápai Sándor 73 éves gazdálkodót és feleségét meggyilkolták. Az egyébként csendes kis községben nagy megdöbbenést váltott ki a hír s a megdöbbenés csak fokozódott, mikor megtudták, hogy a tettesek — szörnyű kegyetlenséggel véghezvitt cselekményük leplezése végett — a lakószobát is felgyújtották.

A gyilkosságot az áldozatok szolgálatában állt Tatai Lajos tehenész fedezte fel, ki szokásához híven, március hó 28-án 5 órakor megjelent Pápai Sándor lakásán s a teheneket gondozni kezdte. Munkáját befejezve, meglepetve észlelte, hogy az egyébként pontos gazdaasszony nem jön fejni, ezért a lakószobához ment s Pápainét szólítani kezdte. Miután választ nem kapott, a kilinccsel bezárt pitvarajtót kinyitotta s a pitvaron keresztül menve, a lakószobába nyitott. A szobából erős füst tódult ki, mire rosszat sejtve, az ajtót azonnal behúzta és a hetedik szomszédban lakó Bartos Józsefékhez szaladt s ott Bartos feleségével az észlelteket közölte.

Bartosné, ki a meggyilkolt Pápai Sándor unokahuga volt, azonnal Pápaiék lakására sietett s a lakószobába ment. Az ajtón belépve, megdöbbenve észlelte, hogy nagybátyja és felesége az ajtó mellett vértócsában, holtan fe-

küsznek, az egyik ágy pedig ég. A kiáltozására megjelent szomszédok a tüzet eloltották, majd az őrs odaérkező járőre a helyszínt lezárta, nehogy a még megmaradt nyomok is megsemmisítenessenek. Az őrsparancsnok az elrendelt jelentéseket megtette, egyben a rendelkezésre álló összes legényeseket nyomozásra azonnal szolgálatba vezényelte.

Az őrstől érkezett telefonjelentésre a debreceni nyomozó alosztálytól az őrs támogatására fényképész-daktiloszkópus és 2 nyomozóból álló helyszínelő alcsoport szállott ki. Az alcsoport tagjai — a nagyobb távolság, de főleg a rossz közlekedési viszonyok miatt — csak délután folyamán érkeztek meg a községbe s midőn a helyszínen megjelentek, az időközben autón odaérkezett bizottság Pápai Sándor holttestét boncolásra már előkészítette. Ez a körülmény azonban nem akadályozhatta meg a helyszíni szemle megtartását s azt az alcsoport tagjai — a cselekmény elkövetése előtt s a cselekmény felfedezésekor előtalált helyzetet tanuk előadása alapján pontosan megállapítva a legkisebb részletekre kiterjedő alapossággal meg is ejtették.

A helyszíni szemle során az alábbi, lényegesebb megállapítások eszközöltettek:

A meggyilkolt házaspár a község egyik főbb utcáján, a román határ felé eső részen, két lakó- és egy előszobából (pitvar) álló náddal fedett, egyszerűbb falusi házban lakott. A ház az utca felől deszkakerítéssel volt ellátva s az utcáról az udvarra nyíló kis faajtó egyszerű zárral volt felszerelve. A zár sértetlen állapotban találtatott. Az ajtó a bűncselekményt felfedező Tatai előadása szerint, reggel 5 órakor, mikor Pápaiékhoz ment, a szokott módon, retesszel volt bezárva.

Az udvart alulról is kerítés szegélyezte. Az ezen levő kis ajtó állandóan nyitva volt. A rajta átvezető gyalogösvényen a község más utcáira, valamint szántóföldekre lehetett jutni. Valószínűnek látszott, hogy a tettes a helyszínre jövet ezen útvonalat használta fel, mert itt feltűnés nélkül, a sötétség leple alatt pedig észrevétlenül juthatott a meggyilkolt házaspár udvarára. A helyszíni szemle során azonban nem sikerült olyan elváltozást találni, mely ezt a feltevést bizonyító nyomokkal alátámasztotta volna.

A ház két lakószobájából egyik utcai, másik udvari volt s a kettőt a pitvar kötötte össze. A pitvar a tornácról nyíló 85×165 cm nagyságú deszkaajtóval volt ellátva, s az a cselekmény felfedezésekor csak kilinccsel volt bezárva. A kulcs nem volt a zárban. A kulcsot később a helyszíni szemle során, a pitvarban, a kemence mellett levő bolthajtásban szegreakasztva találták meg. A zár egyébként sértetlen állapotban volt.

A pitvarban — az utca felőli szoba fala mellett — az ajtótól 125 cm-re 4 foggal bíró véres, női hajba való fésűdarab feküdt. Megállapítás szerint a fésű Pápai Sándorné tulajdona volt s azon a törés nyoma frissnek látszott. Az utcai szobába vezető ajtó mellett a falon 148 cm magasságban, 15 cm hosszúságú freccsenési vérnyom volt található, az ajtó küszöbétől 10 cm-nyire pedig az eltört fésű kiegészítő része feküdt. Egyébként a pitvarban más változás nem látszott s a kemence felett elhelyezett sonkák is érintetlen állapotban voltak.

Az utcai szobában — a cselekmény felfedezésekor fentállott helyzetet véve alapul — a pitvarból nyíló ajtónál a padlón két holttest feküdt. Az egyik — Pápai Sándorné — teljesen felöltözött állapotban, fejével az ajtó felé, hanyatt, a másik — a férjé — arccal felé fordulva közvetlenül mellette. A férfin csak egy alsónadrág (gatya) volt s az ingnélküli mellrészén lepedő volt borogatásul keresztülcsavarva. Mindkét holttest fején erőszakos beha-

tásra mutató külsérelmi nyomok látszottak. A padlón a fej és a törzs alatt nagyobb vértócsák voltak.

A szobában erős füstszag volt és a falon s az udvarra nyíló ablakon (az utcai ablak be volt spalettázva), erős füstlerakódás látszott.

A bent levő két ágy közül egyik vetett állapotban, a másik bontatlanul találtatott. A megvetett ágyról a dunna hiányzott s azt a tettes a holttestek letakarására használta fel. A másik ágyban az ajtófelőli lábrésze erősen meg volt szenesedve s az ágyban levő párnák és pokrócok félig el voltak égve, a szalmazsákból pedig a szalma a holttestek felé ki volt szórva. Az ágy mellett a földön egy kis faládikában kotlófészek volt, melyen a tojások szitával voltak letakarva, a kotló pedig a földön megdögölve feküdt.

Az ajtóval szemben elhelyezett ruhaszekrény felső fiókja kihúzott állapotban volt, abban azonban keresés nyoma nem látszott. Későbbi megállapítás szerint elhaltak itt tartották pénzüket s adósaikra vonatkozó feljegyzéseiket. E tárgyak azonban a helyszíni szemle során a legszorgalmasabb kutatás dacára sem találtak fel, így valószínűnek látszott, hogy azokat a tettes magával vitte. A szoba közepén levő asztalon egy óralánc feküdt, erről azonban az óra hiányzott. A lánc megállapítás szerint Pápai Sándor tulajdona volt s a tanuk az órát ezen mindig rajta látták. Az ugyanezen asztalon elhelyezett lámpa lecsavart állapotban volt s abból a petróleum nem volt kifogyva. Az üveg erősen kormos volt és azon ujjnyom nem látszott. Egyébként a szobában dulakodás és kutatás nyoma nem látszott.

A hullákat megvizsgálva, Pápai Sándor fején 9 sérülési nyom találtatott, melyek túlnyomóan a fej központi vonalától balra estek. A sérülések szélei élesek voltak s azok éllel bíró eszköz által (balta) idéztettek elő. A legnagyobb közöttük 11 cm hosszúságú volt, de a többi is alig maradt el e mögött úgy, hogy azok egyenkint is alkalmasak lettek volna a halál előidézésére. Pápai Sándorné fején ugyancsak 9 sérülési nyom volt, ezek részben éles éllel, bíró eszköztől származtak, részben pedig tompaélű tárggyal való ütésekkel okoztattak. A fejen kívül sérülési nyom találtatott még a bal alkar külső oldalán, hol 6—7 cm hosszú, kettő haránt, ujjnyi széles, nyelvalakú, éles-szélű, lebenyes seb volt. A jobb kéz ujjai között és részben a körmök alá tapadva négy darab hajnak látszó szőrszál találtatott, melyek biztosítva őrizetbe vétettek és szakértői vizsgálat végett a debreceni Tisza István Tudományegyetem kórbonctani intézetének beszolgáltattak.

A halál a sérülések elszenvedése után azonnal következett.

A hullák boncolása idején (március 29-én 15 óra) a végtagok izületei merevek voltak s Pápai Sándor arca egynapos borotváltnak látszott. Nála gyomortartalom nem volt, feleségénél azonban barnásszínű folyadék (kávé) találtatott.

A helyszíni szemlével egyidőben az áldozatok élete is beható nyomozás tárgyává tettett s ennek során azok viszonyait vizsgálva az alábbiak nyertek megállapítást.

Pápai Sándor jobbmódú gazdálkodó ember volt, ki szorgalmas s odaadó munkával jelentékenyebb vagyonra tett szert. Az utóbbi években azonban — előrehaladott

kora miatt — dolgozni már nem tudott s vagyonát magas kamatra kiadott pénzkölcsönökkel gyarapította, míg felesége tejtermékek árusítása révén jutott jelentékenyebb összeghez úgy, hogy a megállapítások szerint a gyilkosság idején 1000 pengőn felüli készpénzzel rendelkeztek. Ezen körülmény a faluban általánosan ismeretes volt, ismerték a pénz holtartási helyét is és általában úgy tudták, hogy az adósokról pontos jegyzéket vezetnek. Az elhaltak visszavonult életet éltek s házukhoz — az időnkint megjelenő kölcsönkérőkön és tejjethordókon kívül — csak a rokon Bartos József és felesége, valamint egy Kókai Erzsébet nevű nő volt főleg bejáratos. A tehenésként alkalmazott Tatai csak nappal tartózkodott náluk.

A férfi a gyilkosság előtti időben lakásán betegen feküdt. Kezelőorvosának megállapítása szerint influenzás tüdőgyulladás tünetei mutatkoztak nála, ami magas korára tekintettel, életveszélyes volt. Eppen ezért a végrendekezés gondolatával is foglalkozott s tanuvallomások szerint olyirányú kijelentéseket tett, hogy vagyonát az egyházra hagyja, mely körülmény Bartosékat — tekintve, hogy ők lettek volna az örökösök — igen érzékenyen érinthette.

Fentiekben ismertetett adatgyűjtő-eljárás során összegyűjtött adatok rendezése és az azokból vont következtetések után a nyomozás eddigi eredménye az alábbiakban foglaltatott össze:

a) Gyilkosság történt. Ezt kétségtelenül mutatták a helyszíni állapota s a hullákon talált, feltétlenül idegen kéz által előidézett, külsérelmi nyomok.

b) A gyilkosság március hó 27-én az esteli órákban, valószínűleg 18—21 óra között lett elkövetve, mert elhaltak — az ezirányban ugyancsak kiterjesztett megállapítás szerint — 18 h-kor szoktak vacsorázni s 21 h-kor tértek rendszerint nyugovóra. A boncolás során az asszony gyomrában kávémaradék találtatott, ami azt mutatta, hogy a halál kevéssel az étkezés után bekövetkezett, mert különben a könnyen emészthető folyadék a gyomorból már kiürült volna. A helyszíni szemlénél az asszony ágya bontatlan állapotban volt, így kétségtelen, hogy halála még a lefekvésre irányuló előkészületek megtétele előtt következett be. Jellegzetes adatot szolgáltatott még az elkövetés időpontjára nézve a szitával letakart kotlófészek s a földön dögölve talált kotló is, mely arra engedett következtetni, hogy az asszony — valószínűleg kevéssel lefekvése előtt — a kotlót levette, azt azonban visszatenni nem volt már ideje.

c) A gyilkosságot a tettes az utcai szobában követtehette el akként, hogy az ajtót nyitó asszonyt éllel bíró eszközzel, minden valószínűség szerint fejszével fejbeütötte, majd a betegágyából felesége segítségére siető férjét is többször fejbesújtotta úgy, hogy azok az ajtónál összeestek és meghaltak. Ezután a tettes a pénzt a ruhaszekrény fiókjából magához vette, majd a holttesteket dunyhával letakarta és az ágyat meggyújtotta, hogy ezáltal cselekménye nyomait megsemmisíthesse.

A cselekmény elkövetésének ezen módja a helyszíni adataiból teljes bizonyossággal rekonstruálható volt. A pitvarban talált fésű mutatta, hogy az asszonyt az első ütés az ajtó közelében érte. Ezt igazolta az ajtófélfán, a fej magasságában talált freccsenési vérnyom is, a bal alkaron lévő sérülés pedig azt bizonyította, hogy az asszony kezét felemelve védekezett. Védekezés közben kerülhettek ujjai alá az ott talált szőrszálak is.

d) A gyilkosságot a tettes a pénz, valamint az adósokra vonatkozó feljegyzések megszerzésére végett

A XVII. században a *csatalovasság*, a lökem erejének fokozása végett, tízsoros zárt alakzatban hajtotta végre a rohamot. A lándzsás könnyű lovasság csak kétsoros alakzatban rohamozott, hogy fegyverét kiki használhassa.

követhette el. Ez a megállapítás annál is inkább valószínű volt, mert a pénzen és az asztalra kitett órán kívül a lakásból semmi sem hiányzott s a tettes nem is mutatott szándékot más tárgyak elvitelére és érintetlenül hagyta az előszobában felaggatva volt sonkákat is.

A legfontosabb kérdésre, hogy ki volt a tettes, az eddig beszerzett adatok közvetlen bizonyítékot nem nyújtottak ugyan, azonban a helyszín adatainak s a cselekmény elkövetési módjának a tettes egyénisége szempontjából való vizsgálata ezirányban is igen értékes következtetésekkel szolgált. Abból a körülményből ugyanis, hogy az ajtókon erőszakos behatolási nyom nem látszott, arra lehetett következtetni, hogy a tettes akadály nélkül jutott a lakószobáig s így ismerős lehetett a helyszínnel, vagy pedig a sértettek valamelyike engedte be. A helyszínnel való ismeretséget alátámasztani látszott az a körülmény is, hogy a tettes a pénzt különösebb keresés nélkül megtalálta. Az adósokra vonatkozó feljegyzés eltűnése valamelyik adós tettességére engedett következtetni ugyan, de ennek nagyobb fontosságot egyelőre nem lehetett tulajdonítani, mert a feljegyzést tartalmazó iratok — megállapítás szerint — a pénzzel együtt voltak s így azokat a tettes a pénzt felmarkolva akaratlanul is magához vehette. Az áldozatok fejének szétverése és a holttestek megsemmisítésére irányuló szándék pedig azt a benyomást keltette, hogy a tettes az elhaltakon bosszút állni akaró elvetemült s emellett körmönfont, ravasz ember lehetett.

A beszerzett adatok összegezése és beható mérlegetése alapján a tettes kilétére vonatkozólag az a feltevés állíttatott fel, hogy a cselekményt helybeli egyén követte el. A személyekre vonatkozó feltevés felállítását előtt beható megfontolás tárgyát képezte a cselekmény elkövetésére szolgáló eszköz birtoklása is, ez azonban közelebbi támpontot nem adhatott, mert fejsze majdnem minden háznál rendelkezésre állott. A freccsenési vérnyomok arra engedtek következtetni, hogy a tettesnek véres ruházattal és véres eszközzel kell birnia, az asszony körmei alatt talált szőrszálakból pedig az volt várható, hogy azok kitépéséből kifolyólag a tettesen külsérelmi nyomnak kell lenni. Ezeknek figyelembe vételével folytatott nyomozás során elsősorban elhaltak szolgálatában állott Tatai Lajos tehenész, majd Bartos József és felesége vétetett tettesként számításba.

Tatai ellen közelebbi adat nem volt ugyan, de részint az a körülmény, hogy neki volt elsősorban alkalma a cselekményt elkövetni, részint pedig az, hogy a cselekmény felfedezésekor ahelyett, hogy kiabálva a szomszédokat felrémáztatta volna, a hetedik szomszédban lakó Bartosékhoz szaladt, gyanússá tette, amit a nyomozás során tanúsított zavart magaviselete csak erősített. Kikérdezése, valamint a nála tartott házkutatás azonban ezt a gyanút nem támasztotta alá, így a tettességére vonatkozó feltevés — ha nem is véglegesen — elejtetett.

Bartosék tettességére vonatkozó feltevést főleg azon körülmény támasztotta alá, hogy nekik a házaspárnak láb alól való eltevése az örökségből kifolyólag érdekükben állott. Pápai ugyanis betegsége alatt oly irányú kijelentéseket tett, hogy vagyont az egyháza hagyja, ez esetben pedig Bartosék semmit sem örököltek volna s a haszonélvezet is az özvegyet illette volna meg. Így kézenfekvő volt, hogy a házaspár meggyilkolása elsőrangú érdekük lehetett, ezért velük szemben a nyomozás részletes lefolytatása szükségesnek mutatkozott. A nyomozás során azonban ezen indokok kívül más adatot nem lehetett ellenük beszerezni és

csupán az tette még szerepüket gyanússá, hogy a gyilkosság délutánján, 17 és 18 óra között, elhaltak lakásán jártak s az ezirányban eszközölt puhatolás adatai szerint ők voltak azok, kik elhaltaknál utójára megfordultak. A közvélemény is általában Bartos ellen nyilvánult meg s valószínűleg ennek ellensúlyozására a nyomozás későbbi során Bartos jelentéke nyebb pénzjutalmat is tűzött ki a nyomravezetőnek, bár előzőleg meglehetősen közömbösen viselkedett.

A legvalószínűbbnek azonban az a feltevés látszott, hogy a cselekményt elhaltak valamelyik haragosa vagy adósa követte el, kinek a pénzen kívül az adósok feljegyzésére vonatkozó iratok megszerzése is érdekében állott. Éppen ezért ebben az irányban a legszélesebbkörű nyomozás lett bevezetve. A rokonoktól, szomszédoktól, kölcsönkérőktől beszerzett adatok alapján a nyomozás minden számításba jöhető egyén ellen részletesen le lett folytatva, azonban senkivel szemben sem sikerült olyan adatot találni, mellyel tettességét igazolni lehetett volna. Körülbelül 300 egyén lett kikérdezve, igen sok egyénnél tartatott részletes házkutatás és végeztetett személmotozás, mégsem sikerült a gyilkosságot bizonyító adatot megszerezni.

Az ilyen irányban eszközölt nyomozással egyidejűleg kiterjesztetett a nyomozás a községben megfordult idegenek után is, mert megállapítás szerint egy óras és egy kerékpáros járt a gyilkosság előtti időben a községben. Tanuk előadása szerint az óras az elhaltaknál is járt, akadt továbbá tanu, ki állította, hogy a gyilkosság napján elhaltak házának kerítéséhez idegen kerékpár volt támasztva. Ebből kifolyólag az óras, illetve biciklista tettességével is számolni kellett. Az óras tettessége annál is inkább feltételezhető volt, mert a szobában az asztalon az óralánccról — melyen pedig máskor az óra mindig rajta volt —, az óra hiányzott s így valószínűnek látszott, hogy azt az óras vitte magával. Arra ugyanis nem lehetett gondolni, hogy a tettes oly körmönfontan dolgozzék, hogy az órát levegye a láncról s a láncot visszahagyva, csak az órát vigye el.

Hosszas nyomozás után az órást sikerült feltalálni, ki azonban szerepét igazolni tudta. A biciklista a legbehatóbb puhatolás dacára sem került elő, így tettességével továbbra is számolni kellett.

Igen sok dolgot adtak a nyomozásnak a névtelen feljelentések, melyek arra mutattak, hogy a lakosságot a gyilkos kézrekerítése rendkívüli mértékben foglalkoztatja. Minden feljelentés részletesen lenyomoztatott s nem egyszer a levélíró kiléte is megállapított, azonban a levelek lényegesebb adatot nem szolgáltatottak, sőt legtöbbször személyes bosszú művének bizonyultak.

Mint érdekes körülmény említést érdemel Kókai Erzsébet szerepe is, ki — miként már fentebb említve volt — elhaltakhoz bejáratos volt. Nevezett nő a kikérdezések során rendkívül izgatottan viselkedett, majd azt a kijelentést tette, hogy „ha beszélnie lehetne, megmondaná ki volt a tettes”. Később a gyilkossággal kapcsolatban rémképeket látott, végül az elméje teljesen megzavarodott, úgy, hogy elmeógyógyintézetbe szállították. Így rejtély maradt, hogy valóban tudott-e valamit, vagy az

---

Jellemző a csapat lelkületére, egy horvát csapatnak a harmincéves háborúban viselt zászlója, amelyen egy farkas képe volt, körülötte ez a felirat: (persze horvát nyelven) „Zsákmányra szomjazom”.

egyébként is gyenge idegzetű nőt a történetek annyira felizgatták, hogy kijelentését már elmezavarodott állapotában tette.

Nyomozás közben érkezett meg a m. kir. debreceni Tisza István tudomány egyetem kórbonctani intézet által Pápainé körmei alatt talált szőrszálakra vonatkozólag adott szakvélemény, mely szerint a göröcsövi és laboratóriumi vizsgálat megállapította, hogy azok fejről származó hajszálak. A hajszálak Pápai Sándornéval látszottak egyezni, egy azonban, mely teljesen ép volt s úgy hajhagymával, mint hegygel el volt látva, Tatai Lajos hajával egyezőnek látszott.

Ezen szakértői vélemény alapján a gyanu újra Tataira terelődött s őrizetbe vételének gondolata is felmerült. Miután azonban a gyanut az ellene ismétlen lefolytatott nyomozás sem támasztotta nyomatékossabban alá, őrizetbe vétele mellőztetett, mert célszerűbbnek látszott nevezettet megfigyelés alatt tartani és így ellene adatokat szerezni, mintsem kellő bizonyíték nélkül elfogva, a nyomozás további eredményét meg-hiusítani.

Három hétig tartó, megszakítás nélküli nyomozás után minden feltevés megdőltnek látszott, illetőleg egyiket sem sikerült nyomatékossan alátámasztani. A további nyomozástól egyelőre nem volt eredmény várható, s miután a nyomozást végző csendőrök az idegfeszítő munkában kifáradtak, célszerűnek mutatkozott a nyomozás abbahagyása vagy legalább is rövid időre való felfüggesztése. Célszerűnek mutatkozott ez azért is, mert így számítani lehetett arra, hogy a tettes fellegzik, reménykedni kezd, valamilyen irányban elszólja magát és esetleg költekezésbe kezd.

Ebből kiindulva, az örs a nyomozást — megfigyelésre alkalmas egyének beszerzése után — abbahagyta s a nyomozó alosztálytól kirendelt járőr, az időközben kirendelt és a nyomozásba bekapcsolódott ellenőrző járőrrel együtt bevonult.

Pár nap elteltével azonban a járőrök — az eredmény elérése utáni vágytól hajtva — ismét a helyszínen voltak s az időközben eszközölt megbeszélések alapján a nyomozást újból bevezették. Ez alkalommal első sorban az előző nyomozás során felállított feltevéseket igyekeztek újabb adatokkal alátámasztani, majd a még számításba jöhető egyénekkal szemben folytattak nyomozást s midőn ezen az úton eredményhez nem jutottak, a cselekményből származó haszon értékesítésével kapcsolatban vezettek be beható puhatólást. Az elhatározást ez irányban az az elgondolás adta meg, hogy az eltelt idő óta bizonyára megpróbálta már a tettes az ellopott pénzt felhasználni s abból költekezve, kiadásokat eszközölt. A puhatólás ezirányban is a legszélesebb körben lett megejtve s nemcsak a kocsmákbeli feltűnő költekezésekre és az üzletekben eszközölt vásárlásokra, hanem adósságkifizetésekre s a község házában eszközölt adófizetésekre stb. is kiterjedt.

A puhatólás során jutott tudomásra, hogy egy Buzás Lajos nevű gazdálkodó április hó folyamán föld-

haszonbérért és ebadóba a község házában 46 pengő befizetést eszközölt. Miután a befizetés a gyilkosság utáni időben történt, de különben is az időben az adófizetés ritkaság számba ment, Buzás magánviszonyai és életkörülményei után azonnal puhatólás lett bevezetve. Ennek során megállapítást nyert, hogy nevezett valamikor jobbmódú gazdálkodó ember volt, egy peres ügyből kifolyólag azonban a nehéz gazdasági helyzet folytán tönkrement úgy, hogy a feleségével közös tulajdonát képező lakóházának ráeső részét már elárverezték és nemfizetés esetén a kilakoltatás veszélye fenyegette. Egyébként nevezett a községben derék, becsületes, istenfélő emberként volt ismeretes s a beszerzett vélemények szerint a gyilkosság elkövetésénél nem jöhetett számításba. Ennek dacára indokoltnak látszott a pénz holszerzésének tisztázása annál is inkább, mert a puhatólás során tanu jelentkezett, ki állította, hogy Buzást a gyilkosság utáni napokban egyik közeli községből jöve ruhát tartalmazó csomaggal látta, a feleségéről pedig megállapítást nyert, hogy különböző helyeken apróbb bevásárlásokat eszközölt.

Ebből kifolyólag Buzás a község házára idézgetve, kikérdezés alá vétetett. A kikérdezés során — taktikai okokból — a gyilkosság kérdése egyáltalán nem lett előtte említve. s csupán csak az képezte megállapítás tárgyát, hogy a folyó évben mennyi megtakarított pénze volt, miből takarította azt meg, mikor, mire használta fel és hol tartotta a pénzt. Miután ezek ártatlan kérdéseknek látszottak, Buzás nyugodtan adta meg választ s előadta, hogy 100 pengőnyi megtakarított pénze volt, amit munkabérekéből takarított össze s azt a ruhaszekrényben tartotta. A vele egyidőben — természetesen Buzás tudta nélkül — kikérdezett Buzásné azt adta elő, hogy 45 pengő megtakarított pénzük volt s a pénzt az asztalfiókban őrizték. További ellentétek mutatkoztak a pénz felhasználására vonatkozólag is, s midőn Buzással a kiadásokról részletes elszámolás eszközöltetett, megállapítást nyert, hogy a kiadások az általa beismert 100 pengőnyi összeget meghaladják. Ennek előbe tárása és felesége ellentétes vallomásának ismertetése után Buzás erősen zavarba jött. s hosszas tusakodás után kijelentette, hogy nem 100 pengő, hanem 245 pengő megtakarított pénze volt, egyben ezen kijelentéshez hozzátette, hogy „a pénzhez azonban nem Pápai meggyilkolása révén jutottam”. Miután a gyilkosság kérdése előtte eddig említve sem lett, ez a kijelentése gyanúnak látszott.

Mindezek alapján felmerült az a gyanú, hogy a gyilkosságot Buzás követte el. Mielőtt azonban erre vonatkozólag részletesen kikérdezett volna, célszerűnek látszott a beismert megtakarított pénz holszerzését tisztázni, mert feltehető volt, hogy azt igazolni nem tudja és ez a körülmény pedig alkalmasnak látszott beismerő vallomásának kieszközölésére. A feltevés helyesnek bizonyult s Buzás bármennyire is igyekezett, megközelítőleg sem tudott számot adni a 245 pengő holszerzéséről.

Ez a körülmény láthatóan erős bizonytalanságban tartotta, amit csak fokozott az, hogy minden állítása azonnal ellenőriztetett s azok valótlansága előbe tárta. Így többek között meg lett cáfolva az a védekezés is, hogy a rajta levő új ruhát a gyilkosság előtt vette, egyben — a nála házkutatás során előtalált árukkal — be lett bizonyítva, hogy a gyilkosság után jelentékenyebb összeget költött el. Ezek a körülmények gyanúsítottat teljesen megzavarták s midőn a házkutatás alkalmával a kutyaóiban, a kutya alatt megtalált vér-

A régi időkben a katonákkal együtt lévő családtagok vagy szeretők óriási számuknál fogva igen megnehezítették az élelmezést. A harmincéves háború utolsó éveiben Gromfeld császári tábornok jelenti, hogy 40.000 főnyi serege számára is csak nehezen tud élelmet harácsolni, a katonák hozzátartozói pedig, akik szintén enni akarnak, 140.000 főt tesznek ki.

nyomokat tartalmazó kabátja felmutattatott előtte, megtört és hosszas tünődés után kijelentette, hogy a pénzhez Pápai Sándor és neje meggyilkolása révén jutott.

Ezen beismerő kijelentés után könnyű dolog volt e szörnyű kegyetlenséggel véghezvitt gyilkosság minden részletét felderíteni és tisztázni. Megállapítás szerint Buzást a cselekmény elkövetésére szorult anyagi helyzete készítette. Ugyanis ügyvédjével szemben záros határidőre teljesítendő fizetési kötelezettsége volt s miután pénzt sehonnan sem tudott kapni, elhatározta, hogy megpróbál Pápaiéktól kölcsönkérni. Miután azonban egy ízben azt már eredménytelenül kísérelte meg, elindulásakor fejszjét is magához vette azzal az elhatározással, hogyha másként nem lehet, megöli őket s úgy szerzi meg a pénzt. Vallomása szerint március 29-én 20 órakor érkezett Pápaiékhoz. Jövetele célját közölte velük és midőn azok kérését nem teljesítették, előbb az asszonyt, majd a férfit több fejszecsapással megölte. Továbbiakban előadása lényegében egyezett a helyszíni szemle adataiból eszközölt megállapításokkal. Említést érdemel, hogy az adósokra vonatkozó feljegyzést nem vitte el, hanem az ágy meggyújtására használta fel s hogy az asztalon talált órát a láncról levette, az órát lánc nélkül vitte el, mert úgy gondolkozott, hogy ha a láncot viseli, könnyen észreveszik. Bámulatos, miként volt lelkierője két agyonvert ember holtteste mellett nyugodtan gondolkozni és mérlegelni.

A gyilkosság után hazaérkezve, a pénzt az istállóban elrejtette, majd nyugodtan lefeküdt. Reggel korán felkelve, első dolga volt a bűnjelek megsemmisítése. Ezért a kemencébe befűtött és ott a véres fejszenyelet elégette, majd a fejszét a kertben elásta. Miután a pénzt sem vélte elég biztos helyen, felvitte az istálló padlására s a tapaszt felbontva, egy csészébe beletette és betapasztotta. Csupán 180 pengőt vett magához, mert úgy vélte, hogy ennek elköltése nem lesz feltűnő. A többit csak akkor akarta felhasználni, mikor az ügyben a nyomozás befejezést nyer. A betapasztást úgy ügyesen csinálta, hogy annak nyoma egyáltalán nem látszott s a pénz a házkutatás során csak bementése után volt előtalálható.

A gyilkosság elkövetését reggel feleségével is közölte, ki azonnal Pápaiék lakására sietett, hogy férje állításának valódiságáról meggyőződést szerezzen. Odaérkezve már nagy tömeget talált, amit férjével közölt, mire az a véres ruháját kimosta és a kutyaóiba a kutya alá tette, mert adott esetben azzal szándékozott védekezni, hogy azt a kutya vérezte össze.

A további nyomozás során előkerült az eltűnt óra s a véres fejsze is s így nem fért kétség Buzás tettességéhez. Ebből kifolyólag nevezett elfogva, az összes bűnjelekkel együtt a debreceni kir. ügyészségnek lett átadva, honnan nemsokára a vádlottak padjára került és a debreceni kir. törvényszék által megtartott főtárgyaláson kötéltálati halálra ítéltetett, felesége pedig orgazdaság büntetéseért 10 hónapi börtön büntetést kapott. Az ítélet ugyan még nem jogerős, de várható, hogy hamarosan elnyeri méltó büntetését s halállal fog bünhődni szörnyű kegyetlenséggel véghezvitt tetteért, melyre a pénz utáni vágy ösztönözte s aminek két ártatlan ember élete esett áldozatul.

*

A leírt nyomozás iskolapéldája a nagy körültekintéssel, alapos szaktudással, fáradhatatlan buzgalommal és rendkívül szívóssággal véghezvitt nyomozásnak. A mindenre kiterjedő részletességgel megtartott helyszíni szemlétől kezdve a helyszíni adataiból vont következtetéseken

s az azokból felállított feltevéseken át egészen a gyanúsított kikérdezéséig és beismerésre bírásáig, mintaszerűen lett a nyomozás lefolytatva. S hogy mégis egy-két dolgot kiemelünk, azért tesszük, mert szeretnénk, ha olvasóinknak az tanulsággul szolgálna.

Számталanszor rámutattunk már e helyen a helyszíni szemle fontosságára. A helyszín — mint mondani szokás — beszél, így soha sem lehet mellőzni annak alapos megfigyelését, mert ezáltal már nyomozásunk kezdetén végzetes hibát követünk el és olyan adatoktól foszthatjuk meg magunkat, melyek eredményhez vezethetnek bennünket. Nem lehet ok a megfigyelés mellőzésére a helyszín megváltoztatott állapota sem, mert a gyakorlati életben legtöbbször ezzel az esettel állunk szemben. A bűncselekményt felfedező s a kíváncsiak — mire a járőr odaér — rendszerint összetaposnak mindent, ez esetben sem szabad visszariadni, hanem meg kell állapítani a helyszínek a cselekmény előtti, cselekmény utáni s az általunk talált állapotot s ezek figyelembe vételével ejtsük meg helyszíni szemléket. Így történt ez fenti esetben is s miként láttuk, a helyszíni adatai nemcsak az elkövetés időpontjára s a bűncselekmény véghezvitelének módjára, hanem a tettesre vonatkozólag is értékes útmutatással szolgáltak.

Sohasem szabad abba a hiába esni, hogy csak a helyszíni szemlével törődünk s annak befejeztéig más irányú intézkedéseket nem teszünk. Sok esetben egy alapos helyszíni szemle hosszabb időt vesz igénybe, nagy hiba volna tehát, ha a szemlével egyidőben más irányban is nem folytatnánk puhatolásokat. Különösen nagy hiba lenne az idegen egyének tettességénél, mert ezáltal menekülésükre olyan előnyt adnánk, amit később nehéz lenne behoznunk.

Eppen ezért már a nyomozás kezdetén törvszerűen be kell osztani a munkát s míg a nyomozó alosztály járőrei a helyszíni szemléket végzik, addig az őrsbeli járőrök egyikének az áldozat viszonyai, a másiknak a községben megfordult idegenek stb. után kell puhatolni, hogy midőn a helyszíni adatait összegyűjtöttük, a többiekkel kiegészítve, nyomozásunknak határozott irányt adhassunk. Így történt ez — igen helyesen — jelen esetben is s hogy ezt nem lehetett azonnal értékesíteni, az nem a nyomozók hibáján múlt.

Nagyon kell ügyelni arra is, hogy kellő alátámasztás nélkül ne ragaszkodjunk görcsösen valakinek a tettességéhez s ne engedjük magunkat a közvélemény által befolyásoltatni. A görcsös ragaszkodás rendszerint megbosszulja magát, a közvélemény pedig — mint jelen esetben is — tévútra vezethet bennünket. Tatai tettességét a szakértői vélemény is alátámasztotta s mégis — igen helyesen — további adatok beszerzésére törekedett a nyomozás s midőn azt beszerezni nem sikerült, a tettességre vonatkozó feltevést elejtette és Tatai elfogását mellőzte. A hajszál egyezése kétségtelenül súlyos gyanúok volt ugyan, de nem lehetett elegendő bizonyíték a tettességre nézve, mert mai felfogás szerint egyedül csak az ujjlenyomat azonossága kizárt. Azonban a helyszínen talált ujjnyom sem jelent tettességet, csupán csak azt, hogy az illető a helyszínen megfordult. Hogy ő volt a tettes, azt más adatokkal kell a nyomozásnak alátámasztani. Ha ez nem sikerül, jobb az illetőt elejteni s tovább nyomozni, semmint kevés bizonyítékkal átadni és azzal a nyomozást befejezettek tekinteni. A közvéleményt sem szabad mindig figyelmen kívül hagyni, mert a nép közötti mende-

A császári sereget 1631-ben Breitenfeldnél szétverték Gusztáv Adolf hadai. Négy vallon ezred azonban mindvégig hősiességgel kitartott, amiért jutalmul a császári vezér, Tilly, végrendeletében 60.000 forintot hagyott a vitéz ezrednek.

mondák alapján kialakult vélemény ismerete sokszor helyes irányba terelheti nyomozásunkat. Nem szabad azonban magunkat befolyásoltatni, mert a befolyásolás által, mint jelen esetben is láttuk, úgy Bartosékra, mint Buzásra vonatkozólag téves irányba terelődött volna a nyomozásunk.

Sokszor hangsúlyoztuk már azt is, hogy sok apró gyanúok összetalálkozása s lényegtelennek látszó adat egymásba fűzése éppúgy döntő érvényű erővel bírhat, mint bármely fontos bizonyíték, éppen azért azok beszerzését soha sem szabad mellőzni és a leglényegtelenebbnek látszó körülményt sem szabad figyelmen kívül hagyni. A községházán eszközölt befizetés, a ruhát tartalmazó csomaggal való látás, első tekintetre igazán lényegtelen adat s mégis a magánviszonyokról és bevásárlásokról szerettekkel együtt kiegészítve sűrű hálót font a gyanúsított körül, melynek gyűrűjéből nem tudott szabadulni s előbb ellentmondásait, később pedig cselekményének beismerését eredményezte.

Igen helyes volt a kikérdezés taktikája is. A gyanúsítottat beszélni kell engedni. Adja csak elő nyugodtan az általa kigondoltakat. Előadását azonban pontosan jegyezzük fel s minden állítását őrizzük ellen és valótlanág esetén tárjuk elébe. Így állandóan bizonytalanságban tarthatjuk s a gyanúsított elszólását vagy beismerését semmi sem segítheti jobban elő, mint a bizonytalanság és állításainak megcáfolása.

Mint szépséghibát lehetne felhozni, hogy a nyomozás hosszúra nyúlt, s ha a megállapítások a költségre nézve előbb eszközöltettek volna, valószínű, hogy az eredmény sokkal hamarabb következett volna be. A nyomozás befejezése után ez a megállapítás igaznak látszik, de az első napok lázas tevékenységében erre a figyelem nem terjedhetett ki, de különben is valószínűbbnek látszott, hogy a tettes csak később próbálja meg a pénz felhasználását. Általános érdeklődés előbb is folyt ugyan ilyen irányban, de ez nem volt beható s érdekes, hogy mindaddig, míg Buzás neve gyanúsítottként nem szerepelt, senki sem tudott veie szemben gyanús körülményt felhozni, mikor pedig gyanúsított lett, egymásután jelentkeztek a tanúk és szolgáltatott értékes adatokat. Így jelentkezett akkor Bartosné is, ki állította, hogy nagybátyja említette előtte Buzás nevét, mint aki már járt náluk pénzt kérni, de nem adtak neki. Mennyivel könnyebb lett volna a nyomozás, ha ő ezt a kezdetén állítja, de hiába lett ismételtén kikérdezve, ez mindaddig nem jutott eszébe, míg Buzásra nem terelődött a gyanú.

Az áldozatokon látható számos súlyos sérülésből, melyek mindegyike halálos volt, a nyomozók már eredetileg azt a valószínűség értékű következtetést vonták le, hogy a gyilkost az ölésnél, a rablás elkövetéséhez szükséges erőszak gyakorlásán kívül más indulat, valószínűleg bosszú is vezérelte. Ebből, a később helyesnek bizonyult következtetésből a nyomozók eredetileg elmulasztották a további következtetéseket levonni, vagyis hogy a tettes olyan személy lehetett, akinek a bosszúra valamelyes oka volt. A meggyilkoltak pénzkölcsönzéssel foglalkoztak, tehát teljesen kézenfekvő lett volna a tettest olyan ember személyében valószínűsíteni, aki szorult helyzetben van, kölcsönt kért, de nem kapott. Ilyen irányban feltett kérdésre Bartosné valószínűleg említést tett volna Buzásról.

Ez az utólagos bírálat az egyébként kiváló és eredményes nyomozás érdemeinek teljes csorbítatlanul hagyása mellett kizárólag csak a jövőre nézve levonandó tanulságokat óhajtja szemléltetővé tenni.

Alag.

Alag mindig löversenyt juttat az eszünkbe. Ahányszor a nevet hallottuk: Alag, mindig zöld gyep, sárga, vörös, ibolyakék és mérgező zöld zokédresszek, cilindres urak, női toillettek és hosszúlábú, karcsú versenylovak jelentek meg előttünk, amint kinyújtott nyakkal, tágult orrlilikokkal repülnek a cél felé.

Fiatalabb kortársainknak már más is eszünkbe fog jutni Alaggal kapcsolatosan. Egy asszony, aki hentesbárdal a kezében, nehéz tölgyből készült hentesasztalon a férjét transzirozza.

Ez a különböző két képzetkép úgy nagyjában korekép is. Réá lehet írni az egyikre: 1914; a másikra: 1933.

*

A csendőrségnek az utóbbi években a többi száz meg ezer ügyén kívül négyszer is volt alkalmá oly ügyekben nyomozni, amelyek országos érdeklődéstől kísérvé, a főváros közvetlen aszisztálása, ellenőrzése és kritikája mellett folytak le. Egyik volt a ráckevei gyilkosság, másik a pesthidegkuti rablógyilkosság, aztán a vecsési postarablás és most az alagi eset. Mind a négyre rövid időn belül teljes fény derült s a nyomozások iskolapéldáinul szolgálhatnak. A nagyközönségnek — értjük alatta különösen a főváros közönségét — alkalmá volt a közvetlen közelből megismerkedni a csendőrséggel, mint bünyügyi nyomozótestülettel.

A főváros közönsége régebben a csendőrséget jobbára csak képviselőházi felszólalásokból, a népszínművekből, operettekéből, regényekből vagy elbeszélésekből néha mosolyognivaló, néha meg bosszantó beállításban és megrajzolásban „ismerte” meg. Képzetében a csendőr folytatása volt a Bach-korszakbeli zsandárnak vagy — ami még rosszabb — egyenes leszármazottja a pandurnak. Pofon, deres, bikacsók és kondásmodor vagy legjobb esetben vergóniás káplár: ezek voltak a „csendőr” fogalmának társképzetei. Most aztán látják, hogy a csendőr közvetlen közelből mennyire másképp fest.

Ezt írják róla: „Halkan beszél. Bámulatosan nyugodt. Türelme pillanatra sem hagyja cserben. A laktanya belülről barátságosan berendezett lakószoba, amelyben a sarokban hiába kutat a szem deres vagy hüvelykzsorító után, — virágállványokat, képeket talál. Semmi rohanás, semmi kapkodás, csak szigorú fegyelmezett örködés áfelett, hogy a nyomozás láncszemeiben harmónikusan kapcsolódjanak egybe a mélyen, szakszerűen és tudományosan megalapozott logikai következtetések és feltevések.”

Csodálkozva veszik körül a csendőrség helyszínelő autóját. — Ez csendőrség? — Ilyen is van? Egy pillantást vetnek a belsejébe s látják a berendezését, látják a polgári ruhás csendőryomozókat, a daktiloszókpust, a fényképezést s a többi specialistát munkában és egymásra néznek. Nem mondanak semmit, de ahogy egymásra néznek, elismerés van benne.

A bűncselekmény felderítésének főérdeme az alagi örs egyik derék járőrée. Sietünk örömlüknek és elismerésünk-

nek kifejezést adni mindjárt itt, a lapunk hasábjain. Pontosan az az eset, ahogy mi a csendőrség munkáját, illetve a helyi őrsők és a nyomozóalakulatok összmunkáját elképzeljük. **Állapítsa meg a kinti csendőr, hogy bűncselekmény történt. Igyekezzék mindjárt a helyes kiinduló pontot is megtalálni, mint ahogyan itt történt s azután siessenek a nyomozók a maguk apparátusával a támogatására.** Lépjen akcióba a specialista, vegye ki részét a szükség és lehetőség szerint a nyomozástan, a logika, a pszichológia, a törvénytudomány és derítsenek világosságot a bűntény minden egyes mozzanatára. Tiszta képet! Megdönthetetlen bizonyítékokat a bírónak arra, hogy kétely nélkül ítélkezni tudjon! Az asszony beismerése pillanatában a cselekmény még lehet gyilkosság, szándékos emberölés, erős felindulásban elkövetett emberölés és halált okozó súlyos testi sértés is. Elfogadható-e az asszony védekezése, ahol önvédelmet emleget? Mindezekre a pontokra olyan sok és sokféle bizonyítékot kell beszerezni, amire a rendelkezésre álló eszközökkel a helyi őrs vagy képtelen vagy csak nagy nehézségek és hosszabb idő múltán. Mert különben a még el nem végzett és felderítetlen munka a vizsgálóbíró feladata marad. Az éppen a csendőrség törekvése, hogy mellőzhetővé tegye az utólagos megállapításokat és egy ilyen nyomozás befejeztével minél rövidebb időn belül tökéletes képét tudja nyújtani a lefolyt bűnténynek. Ilyen esetekben domborodik ki a hasznosság, nélkülözhetetlensége azoknak az intézményeknek, amelyeket a csendőrség a nyomozó alakulatok felállításával megteremtett.

*

Nem olvastuk szívesen a tulontúl bő részletezést, ami az alagi esetről az újságokban megjelent, jobban mondva, aminek meg kellett jelennie. Nem csinálunk titkot belőle, hogy bűnyügek részleteinek szenzációs feltalálása nem ízlésünk szerint való. De az újság nem egyforma ízlésű emberek számára készül s úgy látszik, az olvasóközönség többsége nem ért egyet velünk, különben nem volna érdemes az újságoknak annyit áldozniok egy-egy ilyen riportra, amennyit áldoznak. Az újság is áru s kelendőséget nem lehet mással biztosítani, minthogy azt adja, amit a közönség keres benne. És hogy egy-egy ilyen eset alkalmával az újságok kelendősége sokszorososan fokozódik, az olyan jelenség, amelyen — bármennyire szeretnők is — úgy látszik, nem lehet segíteni.

S ha pedig nem lehet segíteni, akkor a két rossz közül a kisebbet kell választani. Módot kell adni az újságoknak, hogy az igazat írassák meg, helyes beállításban. Az ilyen nyilvánosság hasznára van az ügynek, az igazságnak, az újságnak és a közönségnek is egyaránt. Mert azt már látjuk, hogy valamit mindenképpen írniok kell: ha nincs hiteles, hát a nem hiteleset.

*

Az egész magyar sajtó elismeréssel emlékezett meg a csendőrség munkájáról. Nem tagadjuk: jól esett. És úgy érezzük, hogy derék csendőreink meg is érdemelték. Igaz, hogy nemcsak az alagiak, a pesthidegkutiak, a ráckeveiiek és a vecsésiiek. Mi tudjuk, hogy ezek az esetek nem állanak egyedül, hiszen a csendőrség százával végzi a szebbnélsebb eredményű, korszerű, hozzáértő, nem egyszer kimondottan zseniális nyomozásokat, amelyek azonban nem jutnak tovább egy vidéki törvénytiszták tárgyalótérmenek nyilvánosságánál és azután megfeneklenek az irattárban. Semmivel sem kevésbé érdekesek, tanulságosak és elismerésméltóak ezek a nyomozások azoknál, amelyek az újságokba kerülnek. Az dönti el a nyilvánosságra jutásukat, hogy közel történnek-e Budapesthez s közvetlenül hozzáfér-

hetők-e a fővárosi sajtó számára vagy sem. A Csendőrségi Lapokban közölt tanulságos nyomozásaink kétharmadrésze akármelyik nagyváros bármilyen esetével vetekedhetik. Meg kell állapítanunk ezt azért, hogy hozzáfűzhessük: a nyilvános elismerések száma legfeljebb csak szerencsés kísérő jelensége, de nem értékmérője egy közbiztonsági testület munkájának.

Örülünk, ha a nyilvánosság a csendőrt is észreveszi. De a sok másik ezer csendőr sem marad jutalom nélkül, akit nem vesznek észre. Az ő számukra ott van a másik, az igazi jutalom, amelyre elsősorban kell törekedniök: a kir. ügyész dicsérete, a vizsgálóbíró elismerése, a főtárgyalási elnöknek a csendőrség munkájára tett jóleső megjegyzése, az előljárók megelégedése s legfőképpen pedig az a tudat, hogy egy igazságos ítéletnek ők is részesei lehetnek. Ez a jutalom nem veszít az értékéből, ha hiányzik is mellőle a közönség tapsa, ez négy szemközti a megéri a fáradságot nemcsak a csendőr, de a testület szempontjából is. Mert ez már értékmérő. És pillére a nyomozó csendőrnek abban a talajban, amelyben a legelső sorban kell, hogy gyökeredezék: az igazságszolgáltatásban.

*

Jól esett olvasnunk, hogy az alagi eredmény egyénileg nem fűződött egyik csendőr nevéhez sem; csak a csendőrségéhez. Nem célunk közbiztonsági primadonnákat nevelni, akik a magukén kívül nem ismernek más érdemet. Pedig sokszor nem is lehet eldönteni, hogy kié az igazi érdem. Azért úgy van az jól, hogy senkié se legyen és valamenynyünké! Nincs szebb és dicséretesebb dolog annál, mint egy közös, magasztos célt névtelenül szolgálni. A csendőrt, amikor nyomoz, ne hívják másként, csak „a csendőr”-nek. Nem tudjuk ezt mi sem szebben mondani, mint az utasításunk: „A csendőrnek sohasem szabad arra törekednie, hogy a bűncselekményeket egyedül nyomozza ki, vagy, hogy nyomozó alkotálybeli vagy őrsbeli bajtársait az elért eredmény érdemből kirekessze. Munkája legszebb eredményének azt tekintse, ha a bűncselekmény, amelynek nyomozásában részt vett, kiderült; egyesek érdemeinek kicsinyes latolgatása nem méltó ahhoz az önzetlenséghez, amellyel a közbiztonság érdekeit és ennek keretében a testület összességének érdekeit szolgálni kell.”

Karácsonyi ünnepség a debreceni csendőr altisztai olvasókörben. Szépen sikerült műsoros karácsonyi ünnepséget rendezett a debreceni csendőraltiszti olvasókör december 23-án. Az olvasókör vegyeskara karácsonyi énekeket adott elő, **Lászlófi Olga és Rajó Éva** karácsonyi verseket szavaltak. Az ünnepi beszédet **Kerekes István** alhadnagy, a záróbeszédet **vitész Szinte Gábor** alezredes, kerületi parancsnokhelyettes úr mondotta.

Múlt évfolyamunk tartalomjegyzékét mai számunkhoz csatoljuk. Kérjük előfizetőinket: köttessék be lapunk minden évfolyamát, mert közleményeink nem muló, hanem állandó értékűek és egybekötve évek múlva is gazdag tárházat nyújtják mindenféle csendőrségi szakismeretnek. Lapunk fenntartása nagy anyagi áldozatot jelent, amelyet a csendőrség tagjainak engedélyezett kedvezményes előfizetések távolról sem fedeznek, kár lenne, ha példányaink elolvasás után veszendőbe mennének. A hivatalos példányok bekötését a belügy-miniszter úr az 1932. évi 5. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent 98.002/VI. b. 1932. számú rendeletével elrendelte, ez irányban az osztályparancsnokságok intézkednek. Amelyik őrsnek a gazdasági átalánya megengedi, igyekezzék egyúttal minél több régi évfolyamot is bekötetni, hogy a bekötött sorozat mielőbb teljes legyen.

Musztafa Kemál útja a kadétiskolától a diktátorságig cím alatt **Rásy (Szladek) Barna** ny. százados, lapunk munkatársa január 30-án este 6 óra 50 perckor a rádióban előadást tart.

szóló törvényeikk módosítása tárgyában kiadott 1933. évi XVII. törvényeikk 1934. évi január 1-én lépett életbe. D. Kovács Benjamin őrm. részére a kecskeméti osztályparancsnokság által mult év november 16-án kiállított és elvesztett szabadságolási igazolványt a pécsi IV. kerületi parancsnokság, míg Kemény Márton őrm. részére kiállított és elvesztett C. 081554. számú vasúti félárú jegy váltására jogosító igazolványt a szegedi V. kerületi parancsnokság érvénytelenítette.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít *Várfai (Vlahina) Mihály* polgári altiszt, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám (Csendőrlaktanya) vagy *Fekete Imre* nyug. törzsrörmester, Uj-Hatvan, Vasváry Pál-u. 15. Árak és munkadíjak: szép, új, dísz toll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5–6 pengő, régi toll átkötése 1 pengő, pótlással 2 pengő, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 pengő, pótlással 3 pengő 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkiktől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási álciszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros trófnával: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettős sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlannal kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezte és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteltdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utányomatni. A nyomdai korrektúrákat mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különlenyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésnek árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben: magánlevelet akkor sem trunk, ha a beküldő válaszbélyeg mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen le-

vele nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másiktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú leányegységei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.512. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Szerkesztőség órák naponként 8–14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.”

Szebb jövőt! 1. Tanulmányozza át az 1924. évi 9. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 120.377/eln. VII. c. sz. belügyminiszteri körrendeletet, amely a csendőrtisztek nőszülési ügyét részleteiben szabályozza. Sem ingó, sem ingatlan vagyon összegszerűen megállapítva nincsen. Ha a házasság anyagiilag a csendőr helyzetén nem ront, hanem javít, akkor anyagiak tekintetében a házasságnak nincs akadálya. A kivizsgáló előjáró állapítja meg az ara személyi körülményeiből, hogy ennek a feltételnek megfelel-e. 2. A katonai szolgálati időt csak a véglegesítés és a nyugdíjidő szempontjából lehet beszámítani. A korábbi véglegesítés természetesen az előléptetésekre is kiható időnyerést jelent, egyébként azonban ezen a téren a katonai szolgálati időnek szerepe. A csendőri s a többi rendfokozatban mindenkinek ugyanannyi időt kell eltöltenie, akár volt katona, akár nem.

Szombathely 10. A címet később közöljük ugyanerre a jellegére. 2. Ha az új nyugdíjtörvény életbelép, a katonai szolgálati időt a megszakításra való tekintet nélkül beszámítják, de csak azoknak, akik a törvény életbelépése után mennek nyugdíjba. Mindamelllett jobb, ha rendezzi a szolgálati idejét, mert így az esetleges kellemetlen meglepetések távolíthatóságától is mentesül, de egyénileg is jobb érzés, ha minden tekintetben rendeznek vannak a személyes ügyei. Aki a maga ügyeit rendezni tartja, jobban boldogul a szolgálatban is. 3. Az úgynevezett szanalási levonattal (15 beszámítható éven alul 40%) az új törvény nem szünteti meg.

Besztygörgy. Minden közlekedési rendelet és szabályrendelet hatályát megszüntette a közlekedési kódex (250.000/1929. B. M. rendelet). A közlekedésrendezési hatóságok azonban a kódex alapján, annak rendelkezéseiből kifolyóan egyes helyi vonatkozású, különleges kérdéseket szabályrendeletek útján szabályozhatnak, ismételjék azonban, hogy ezek alanya csakis a kódex lehet s így csak a kódex kiadása utáni időben kelt ilyen szabályrendeletek tekinthetők érvényeseknek. A kódexnél korábban kiadottak nem.

Közérdek. Olvassa el az 1932. évi 21. számunkban „Közgazdálkodás” jellegre küldött üzenetünket. Sajnos, rendelet van rá, hogy a közzétételük is kötelesek sertésdíj után az adókat fizetni. Nincs rá kilátás, hogy a pénzügyi kormányzat a mai viszonyok között ettől eltekintsen.

T. J. Budapest. Nincs akadálya, hogy eljegyezze az aráját, de nyilvános — ünnepélyes — eljegyzéssel jobb volna addig, amikor a nőszülési engedély már legfeljebb csak hánapok kérdése. „Hivatalos” eljegyzés nincs, sem az anyakönyvi hatóság, sem a csendőrség, sem az egyház ezt a fogalmat nem ismeri s ahhoz semminemű úgynevezett hivatalos következmény, vagy követelmény nem fűződik, az eljegyzés tehát tisztán családi és társadalmi jellegű dolog. Semmi értelme sincs, hogy parádét csináljanak belőle s mutogassák magukat az emberek előtt, úgyis kitalálják azok, hogy önként már jegyeseknek tekintik egymást.

Virradat. Sehova se írjon, mert csak aktaszaporulat lesz belőle. A névváltoztatásokat nagyon gyorsan csinálják, de olyan tömeg zúdul most a belügyminisztériumba, hogy az önéhez hasonló, iratvárással járó ügyek elintézése kissé háttérbe szorul. Alkalmadtán személyesen érdeklődjék a belügyminisztérium III. osztályában (12 órától 14 óráig), akkor előveszik és elintézik. Ez azért van, mert aki személyesen nem szorgalmazza az ügyét, arról feltételezik, hogy nem sürgős neki. Iratot egyidejűleg postán visszaküldtük.

Bútor leghosszabb részletre

legolcsóbban, legnagyobb választékban **NEMZETI BÚTORHÁZNÁL**

Dohány-utca 46. szám.

TRIBON

Az összes előírt és extra egyenruhaszövetek nagy választékban, ugyanúgy kész férfi-, női és gyermek-télikabátok

ruházati r.-t., Budapest, VIII., Üllői-út 14. szám.

maradt asszonyok annál inkább siránkoztak. Jobb is szerettem tehát, hogy az én feleségem és leánykám nem voltak itt jelen... A sírás, jajgatás, kurjongatás csakúgy hasított a levegőt. Ekkor és itt hallottam legelőször az ismert pesti csibésznotát:

Tyűh, de kutya jó kedvem van
... az ördög bűjt belém...

A mi kocsinkban ez a nóta járta, ezt húzta árva hegedűjével Berki Jóska cigány honvéd is, a mi udvari zenésznünk. Máiig sem tudok többet ebből a nótából, mint amennyit itt leírtam belőle... Kőbánya felé mégegyszer meglátuk a kaszárnyát, az 1-es honvédcsalád portáját. Sapkát lengtetve köszöntünk tőle, azonmód elköszöntünk a Tomcsányi-utcai gáztartálytól is, mígnem csak mégis beértünk az első állomásra, — Kőbányára. A sörgyárak kéményei keményen pöfékeltek.

— Na, ha már itt vagyunk a tövében, már be is nyalkunk egy pár üveg sört! — mondok. Amit meg is tettünk Ádám Mihály komámmal... Végre elhagytuk Budapestet, be nehéz is kidöcögni belőle, ha az ember már annyira megszokta.

Aradtól a Székelyföldre.

Közeledtünk Aradhoz. Arad megyében már a faluk szennyesebbek, mint a szennyes ruha szombaton. Nem úgy, mint az alföldi vármegyékben, fehéren, mint a bő gatya hétfőn... Ennek a magyarázata pedig az, hogy itt már a lakosság többé nem magyar. Lehet, hogy magyar volt valaha, de ha tud is ma még magyarul, „románnak” vallja magát és nem szeret — meszelni!... A vonatunk féltizenkét óraker berobogott az aradi állomásra. Itt jó ebédet vártak bennünket. A kiszállott legénységet szakaszonként sorakoztattuk és a konyhához vezettük. Minden honvéd jóporció paszuly-gulyást kapott... Később azt is elmagyarázom, hogy mi az a paszuly-gulyás, mert még sokszor találkozunk vele. Annyit előre megmondok, hogy igen jó étel.

(Folytatjuk.)

Nagyszerű, szép fényképeket készíthet egyedül!

Kérje — ingyen és bérmentve — ismertető árjegyzékünket!

Hatschek és Farkas

fotoszaküzlet

Főüzlet: IV., Károly-körút 28. sz.

Fióközletek: VI., Andrassy-út 31. sz.

VII., Rákóczi-út 80. sz.

Budapest.

Ki tud magyarul?

(Pályázat.)

Egy őrsparancsnok fia gimnáziumba jár egyik városban, ahol teljes ellátásra egy családhoz van adva. Onnan írja az apjának ezt a levelet.

Kedves Apám!

Már jól benne vagyunk a tanulásban, már feleltem is néhányszor; nem mondom, hogy brillíroztam a feleleteimmel, de még a matematika-tanárom is kijelentette, hogy, ha így folytatom, az év végén jelesre is aspirálhatok. Nem akarok anzákolni, — nehogy blamálgam magamat, — de arra gravitállok, hogy a végén jó osztályzatot kapjak, ha nem is leszek eminens. Tudja, kedves Apám, hogy vannak a familiában, akik azt mondják, hogy kár velem kísérimentálni, mert a memóriám sem valami kiváló, a diligenciám sem kielégítő, így a végén úgyszólván fogok vallani. De engem az ilyen lamentáció nem deprimál, majd a végén demonstrálok, hogy ezt az osztályt még jobb eredménnyel fogom abszolválni, mint a tavalyt. Nagy strapám lesz, de annál jobban telik majd a vakáció. Már most is örülök neki. Most, egyelőre, nem sok mulatságom van. De a kosztal meg vagyok elégedve. Kvalitásra és kvantumra is megfelelő. Azt sem mondhatom, hogy monoton volna. A főzeléket sem kapjuk üresen, jókora auflág mindig van rajta. Most vasárnap szalonnával spékelt nyulat kaptunk, háromszor is repetáltam belőle. Gusztusomra való garníringokat és szószokat is főz a háziasszonyom. Jó reménységeket kelt a tele spájz, meg a sok finom kompót a sifonér tetején. De azért mindig nehezen várom a pakkot, mert mégis csak jól esik egy kis hazai.

Kezét csókolja szerető fia

Béla.

Szösz szerint le kell írni ezt a levelet, de úgy, hogy minden idegen szót azonos értelmű magyar kifejezéssel helyettesítsünk. A szöveget nem szabad átfogalmazni.

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: február 15. A legjobb pályázatot beküldők között szépen bekeretezett, csendőrségi tárgyú és művészi értékű eredeti rajzot sorsolunk ki. Az eredményt a március 1-i számunkban közöljük.

Biztosítási családi esetek leírására kitűzött pályázatunkra a dícséretben részesített „Október 18” jeligéjű pályamunkát Kozma Mihály debreceni nyomozó alosztálybeli tiszthelyettes küldte be.

A második díjat nyert „Remény” jeligéjű pályamunka szerzője még nem jelentkezett.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

Itt vásároljon,

mert pénzéért

megbízható

ellenértéket kap.

44 éve fennálló, szakképzett egyenruhaszabóság és sapkaműhely

Mindennemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása

MARER

EGYENRUHÁZATI INTÉZET
csak BAROSS-TÉR 9. Tel.: 32-1-78.